

**ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦС ПШБ
ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦРЬ**

Серія «Краєзнавство»

***ЗАРІЧНЕНЩИНА:
ДУХОВНІ СКАРБИ РЕГІОНУ***

*Бібліографічний
посібник*

**Зарічне
2015**

**ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦС ПШБ
ЗАРІЧНЕНСЬКА ЦРБ**

Серія «Краєзнавство»

**ЗАРІЧНЕНЩИНА:
ДУХОВНІ СКАРБИ РЕГІОНУ**

*Бібліографічний
посібник*

**Зарічне
2015**

91:86.3(4Укр-4Рів)+85.11(4Укр-4Рів)

З-34

Бібліографічний посібник «Зарічненщина: духовні скарби регіону» ставить за мету показати красу й оригінальність храмових споруд, які існували в нашому регіоні в давнину і збереглися до нашого часу та показати різноманітність нових сакральних будівель, інформація про які, підготовлена бібліотечними працівниками Зарічненського району, буде представлена на сайті «Історична Волинь».

Нехай красномовні свідки непростой історичної долі прекрасного Поліського краю пробудять почуття причетності до минувшини свого народу.

Бібліографічний посібник «Зарічненщина: духовні скарби регіону» рекомендований краєзнавцям, бібліотечним працівникам, викладачам, музейним працівникам, студентам, учням загальноосвітніх закладів та всім, хто вболіває за збереження та примноження історико-культурної спадщини України й Зарічненщини зокрема.

Укладачі:

Кидун Т.Д., провідний бібліограф Зарічненської ЦРБ
Редактор: Мосійчук Л. М., зав відділом комплектування
Комп'ютерний дизайн, Прохорович А.М.

Зарічненська центральна районна бібліотека 2015

ЗАРІЧНЕНЩИНА: ДУХОВНІ СКАРБИ РЕГІОНУ

Знання нашої минувшини наповнює та збагачує сьогодення, торує шлях у майбуття. Ця істина має утверджуватися в небайдужому ставленні окремої людини та суспільства загалом до матеріальних пам'яток старовини, до їх пізнання, охорони, реставрації та відбудови, адже охорона та популяризація культурно-мистецької спадщини задекларована як складова частина державної політики нашої держави.

Неповторна єдність ландшафту й архітектури, майстерність багатьох поколінь будівничих, що без честолюбства довершували геніальне творіння природи кількома тактовними штрихами, вражали в усі часи.

У храмовому будівництві Зарічненщини впродовж сторіч сформувалися справді унікальні типи храмів.

Найдавнішими архітектурними пам'ятниками в Зарічненському районі є церковні будівлі: мистецька пам'ятка дерев'яної монументальної архітектури державного значення - церква «Святого Дмитра Солоунського» (1770 рік), с. Серники; найстаріша сакральна будівля району – церква «Різдва Божої Матері» (1760 рік), с. Муравин; пам'ятка архітектури місцевого значення - Церква «Параскеви-мучениці» (1815 рік), с. Морочне; архітектурний ансамбль церкви «Архистратига Михаїла» (1834 рік), с. Вичівка; храм, що зберігся у своїй архітектурній цілісності - храм «Святої Покрови» (1802 рік), с. Новорічиця, які є віковими носіями тисячолітнього життя поліщуків та цікавими історичними та архітектурними спорудами.

І завдяки цьому архітектурна спадщина нашого краю має надзвичайно велике значення для історії архітектури України.

Складною була історична доля Зарічненщини. Війни, які не раз, мов лавина, проносилися через її терени, зокрема Перша та Друга світові, безжальний чинник часу, людська недбалість і невігластво стали причинами загибелі або незугарної перебудови значної кількості храмів. Тому відродження духовного життя, відбудова давніх храмів і створення нових не повинна спотворювати вигляду будівель. У зв'язку з цим великої актуальності для наших сучасників і нащадків набуває вивчення та збереження існуючих пам'яток – цих безцінних скарбів людського духу.

Посібник ставить за мету показати красу й оригінальність храмових споруд, які існували в нашому регіоні в давнину і збереглися до нашого часу та показати різноманітність нових сакральних будівель, інформація про які, підготовлена бібліотечними працівниками району, буде представлена на сайті «Історична Волинь».

Нехай красномовні свідки непростой історичної долі прекрасного Поліського краю пробудять почуття причетності до минувшини свого народу.

Розповідь про сакральні споруди Зарічненського району подана в алфавіті назв населених пунктів.

Назви храмів подано за церковними канонами.

Бібліографічний покажчик літератури «Зарічненщина: духовні скарби регіону» рекомендований краєзнавцям, бібліотечним працівникам, викладачам, музейним працівникам, студентам, учням загальноосвітніх закладів та всім, хто вболіває за збереження та примноження історико-культурної спадщини України й Зарічненщини зокрема.

СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКА ЦЕРКВА с. БОРОВЕ

14 вересня 1989 р. було здійснено чин освячення місця під забудову Свято-Миколаївської церкви в с. Борове.

Будівництво храму здійснював Пінський кооператив «Сделай сам», підрядник

Стрілець В.Ф. Храм будувався на пожертвування жителів сіл Борівської сільської ради (Борове, Млинок, Лисичин).

Перша церква була побудована поміщиком Антоном Крашевським у 1843 році. В той час село Борова належало до Мінської губернії. Весною 1969 року церкву було розібрано. З залишків храму був побудований спортзал Млинківської восьмирічної школи. На початку 80-х років серед окремих жителів Борової зародилась ідея побудувати в селі церкву. Після 1986 року цей задум починають втілювати в життя окремі активісти: Хвалько Надія Миколаївна, Хвалько Петро та інші. Першим кроком була поїздка до церковної адміністрації в м. Луцьк. Там їхня пропозиція не отримала підтримки. Почали писати листи-прохання Генсеку СРСР М.С. Горбачову, у Комітет у справах релігій при Раді Міністрів СРСР. Переконавшись у неефективності листування ініціативна група поїхала до Москви. Після московських поїздок почались поїздки до Києва. Перед впертістю і наполегливістю прочан не встояла місцева влада і вони отримали дозвіл на будівництво храму. На будівельному паспорті храму є благословення датоване 14.09.1989 роком: «Бог благословит начало и поможет благополучно окончить строительство Ново-Свято-Николаевского храма в с. Боровое. Архиепископ Варлаам».

З 2000 року у селі Борове при Свято-Миколаївській церкві діє недільна школа, де діти різного віку вчать майстерності співу у церковному хорі, опановують слово Боже.

Використані джерела :

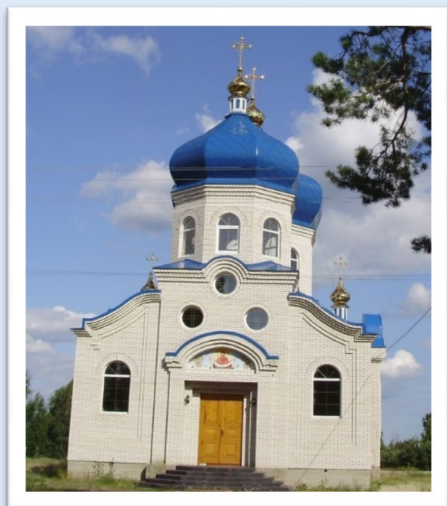
Недільна школа у селі Борове // Полісся. – 2010. - № 19/20 трав./

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - N 19/14 трав./ - С. 9

* * *

Релігійне життя – шляхи відродження [Електронний ресурс] // Борівська ПШБ. — Режим доступу: <http://zaribiblioteka-borova.blogspot.com/>. — Назва з екрана.

СВЯТО-ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА с. БРОДНИЦЯ

Будівництво Свято-Покровської церкви Московського патріархату розпочато в 2007 році, закінчено – в 2012 році.

В березні 2007 року на сході села, громада села Бродниця вирішила збудувати новий храм (старий був спалений німцями 11 квітня 1943 року). На сході села було обрано церковну двадцятку, вибрані староста (Крупко Олександр Іванович) та касир (Делідон Надія Яківна). На цьому ж сході було визначене і місце будівництва нового храму. Декілька чоловік з церковної двадцятки зайнялися виготовленням документів на землю, інші заходилися виготовляти проект будови. Була проведена геодезична розвідка земельної ділянки.

21 липня 2007 року Високопреосвященнійший Владика Анатолій Архієпископ Сарненський і Поліський заклав камінь під новий храм в честь «Покрова Пресвятої Богородиці». До зими фундамент під нову церкву був повністю закладений. В

цей час постійно збирали кошти на будівництво храму, замовляли будівельні матеріали. Весною 2008 року була найнята бригада будівельників і розпочалося будівництво храму. До 2011 року були зведені стіни, встановлені церковні куполи.

Перша Божественна літургія була звершена Благодійним Полюховичем Миколою 20 березня 2011 року. Хоч церква іще була не повністю закінчена, але вже почалися перші богослужіння, які проводив отець Іоан Полюхович. Знаменно те, що першими, 10 квітня 2011 року, в храм вводилися зразу три хлопчики : Островський Андрій, Крупко Максим та Мащенко Ярослав. Ще в незакінченому храмі, 17 липня 2011 року, відбулося і перше вінчання Моторко Василя Григоровича та Петрович Тетяни Миколаївни.

30 серпня 2012 року відбулося освячення нового храму. Чин освячення Свято-Покровської церкви звершив Архієпископ Сарненський і Поліський Анатолій. Він провів, у щойно освяченому храмі, і першу Божу літургію, в співслужінні з 11-ма священиками. У святковій проповіді, звертаючись до прихожан, Владика щиро подякував і поклонився за труди й пожертви, покладені людьми на будівництво нової церкви. Настоятеля Свято-Покровської церкви Володимира Миронюка Архієпископ Сарненський і Поліський нагородив Наперсним Хрестом (з позолотою) – за звершені великі труди по будівництву церкви й подарував храму Євхаристичний набір для причастя.

Бродницька Свято - Покровська церква побудована над трасою «Дубровиця - Зарічне», що дуже зручно для прихожан, та й люди які проїжджають трасою мають змогу помилуватися гарною спорудою, або ж і зайти в церкву.

Використані джерела :

Алексіук Т. Освячення новозбудованої церкви : [в с. Бродниця Зарічненського району освячено новозбудовану Свято-Покровську церкву] // Полісся. – 2012. - № 35/6 верес./

Миронюк В. Під покровом Богородиці : [30 серпня 2012 року буде освячено новозбудований храм в честь "Покрови Пресвятої Богородиці" в с. Бродниця Зарічненського району] // Полісся. – 2012. - № 33/23 серп./

Молебень у своїй церкві // Полісся. – 2011. - № 14/24 берез./

Перша літургія в храмі : [10 квітня 2011р. в с. Бродниця Заріченського району почав діяти Свято-Покровський храм] // Полісся. - 2011. - N 14/14 квіт./ - С. 4

Якщо почали, то й закінчать : [в с. Бродниця розпочато будівництво майбутнього храму] // Полісся. - 2007. - № 19/18 трав./

ЦЕРКВА АПОСТОЛА ЄВАНГЕЛІСТА ІОАННА БОГОСЛОВА с. БУТОВЕ

Село Бутове лежить на півночі Рівненської області. Знаходиться в Заріченському районі на півночі, окраїні району. Село розташоване за 3 км до кордону з Білорусією. Від с. Бутове до районного центру Зарічне 20 км, а до основної траси (Зарічне-Рівне) – 5 км.

Освячення території під забудову церкви Апостола Євангеліста Іоанна Богослова Московського патріархату відбулося 30 березня 2009 р. З цього часу і до 28 травня 2010 р. тривало будівництво та внутрішні роботи. 28 травня 2010 р. відбулося освячення новозбудованого храму

Історія будівництва. Завдяки ініціативі Снітюка Івана Андрійовича жителі села були зібрані на збори в місцевому клубі щодо будівництва маленької каплички. Всі жителі с. Бутове підтримали цю ідею та залучившись підтримкою та допомогою місцевої влади (голів сільської та районної ради) приступили для збору коштів, вибору території для будівництва, матеріалів та безпосередньо самого будівництва. 28 травня 2010 р. Архієпископ Сарненський і Поліський Анатолій відслужив Божу літургію й завершив чин освячення новозбудованого храму в честь Апостола Іоанна Богослова у с. Бутове. А також вручив Благословенні Грамоти найактивнішим жителям, які брали участь у будівництві: Снітюку Івану Андрійовичу, Улітку Василю Івановичу, Клімовичу Івану

Михайловичу, Демчук Катерині Петрівні, Музичку Адаму Миколайовичу – у благословення за старанні труди во славу Святої Церкви. Привітав жителів с. Бутове з великою подією освячення зведеного храму Божого і голова районної ради Віталій Сарич.

Церква Апостола Євангеліста Іоанна Богослова збудована на початку села. На території знаходиться дерев'яна церква та дзвіниця. Храм зроблено з дерева (кругляку), який прикрашають три куполи на даху. В середині церква оздоблена також деревом, іконами та церковним розписом. А завдяки талановитим та працелюбним майстриням с. Бутове ікони прикрашають вишиті рушники різної тематики.

Записано зі слів старости місцевої церкви Снітюка Івана Андрійовича.

Використані джерела :

Знакова подія : [28 травня 2010 р. відбулось освячення новозбудованого храму у с. Бутове Зарічненського району] // Полісся. – 2010. - № 21/3 черв./

Храмове свято села : [в с. Бутове вперше в новозбудованій церкві на свято Івана Богослова відбулось храмове свято] // Полісся. - 2012. - N 20/24 трав./ . - С. 4

ХРАМ АРХІСТРАТИГА МИХАЇЛА с. ВИЧІВКА

Село Вичівка – одне із старовинних сіл Полісся, яке розташоване серед лісів на шляху від Зарічного в Дубровицю. Воно вперше згадується в документальних матеріалах за 1553 рік. Так в центральному Державному Історичному Архіві Білорусі є опис – інвентар поміщицького володіння села Вичівка за 1845 рік. Село належало тоді поміщику Генріху Скірмунту. В цьому інвентарі записані всі кріпосні селяни з описом їхнього майна. Всього

нараховувалось 87 дворів з населенням 713 чоловік. Поміщику Скірмунту належало в Вичівці 21795 десятин землі. Один із Скірмунтів - Азан Скірмунт на свої кошти побудував у Вичівці в 1837 році православну церкву, яка збереглась до наших часів.

Характерною відмінністю цієї церкви від традиційних православних храмів, є те, що вівтарем вона розміщена на захід. Дивлячись на рік будівництва, можна зробити припущення, що поміщик волаючи догодити російському самодержавцю, добровільно будує церкву своїм кріпосним, але до того не відходить від західного стилю, будучи ревним католиком. Цікаво, що в селі на той час діяв католицький костел і нинішня церква ніяким чином не могла ним бути. Втім російська церква разом із своєю верхівкою, не зважила на неканонічність такої будівлі, а прийняла її як важливу необхідність свого існування на Поліссі. Про будівництво і діяльність храмів у більш ранній період в Вичівці не збереглося ніяких ні архівних, ні усних народних переказів.

Церковні служителі – священик і псаломщик – отримували у рік від казни 600 злотих. За церквою значилось землі 113 десятин 32 квадратних сажні, дохід від котрої направлявся на утримання церкви. В бібліотеці храму є церковні і єпархіальні відомості за кілька років та багато інших книг. Настоятель церкви – Ніколай Дилевський, псаломщик – Іван Юрашкевич. До приходу належало село Вичівка, де проживало чоловіків – 1047, жінок – 1100, з них євреїв було: чоловіків – 32, жінок – 29; католиків: чоловіків – 36, жінок – 70.

За описом П. Дубінця, розглядаючи архітектурно – композиційну будову храму : Михайлівська церква села Вичівка розташована у північній частині села. Збудована із дерева, вертикально обшальована дошками і пофарбована в синій колір. Приміщення являє собою прямокутний зруб, який у частині біля вівтаря плавно переходить у шестигранне заокруглення. З кожної сторони має по три вікна, два із яких - у центральній наві, по одному у вівтарі, бабинець відсутній, але вхідну частину (східну) на всю ширину будівлі оперізує ганок із шістьма масивними колонами підпорами, по три із півночі і півдня від центральних вхідних дверей. На колони опирається продовження двосхилого даху, який у вівтарній частині

заокруглений і увінчаний двома глухими куполами над вхідною і вівтарною частинами. Дах над колонами закінчується трьохкутним, у верхній частині дещо зрізаним фронтоном. Піддашся, в яке опираються колони, декоративно вирізьблене прямокутними вставками із написом на слов'янській мові: «СВЯТ, СВЯТ, СВЯТ».

Глухі куполи на даху церкви розміщені на восьмиграннику, вертикально замальованому, який через карнизне обрамлення переходить в цибулину, увінчану хрестами. Вівтарний купол приблизно на 2/3 менший від вхідного. На вхідному із усіх чотирьох сторін виокремлені рамочки, що нагадують про місця вікон на ньому.

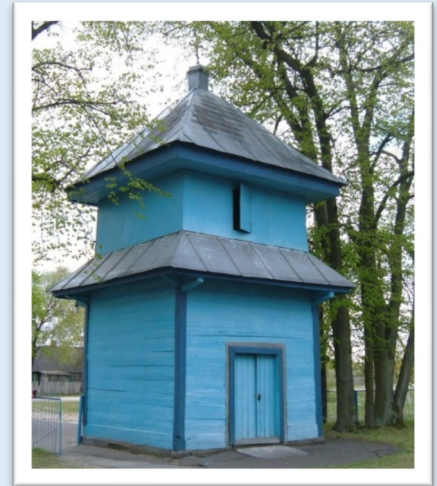
Церква стоїть на фундаменті, що був підлитий у пізніші часи, а спершу вона, як і скрізь прийнято на Поліссі, була поставлена на дубові палі. Вікна розташовані в один ярус приблизно у трьох метрах від фундаменту.

Цікаво, що офіційний опис Вичівської церкви у праці Архімандрита Ніколая «Описания церквей и приходов Минской епархии. Пинский уезд 1878 года» подає слідуючі відомості про будівлю церкви: «Зданием церковь деревянная в виде корабля с двумя глухими куполами и гонтовой крышею. Стены окрашены желтою масляною краскою, а крыша красною. Внутренняя площадь вместимости церкви с алтарем включает в себя окно 30 квадр. саженой. Потолок выслан досками; стены выбелены мелом, пол в алтаре деревянный, а в церкви каменный; сопея возвышена на две ступени, клиросы отдельно от нее. Одноярусный иконостас окрашен в белый цвет, нового устройства с золочеными карнизами и рамами; в нем семь икон новейшего письма...»

Те, що церква згадується як корабельна, можна віднести до офіційної трактовки забудови православних церков - корабельні, хрестовидні, апсидні, округлені і т. д. в іншому розумінні Вичівська церква являє собою двохзрубну під двосхилим дахом церкву, характерну типології Поприп'ятського Полісся, причому із явно вираженим прозахідним експозиційно – стильовим манером зведення. Згадаймо, на захід вівтарем, колони при вході, трисхилий без куполів дах. Щодо закритих куполів, особливо того, що над

входом, то вони не призначалися для застосування як дзвіниці, оскільки у 20 метрах на схід від церкви біля церковної огорожі збудовано окрему дзвіницю. Приміщенням вона прямокутна, двох ярусна, під чотиросхилим дахом. Перший ярус служить як прохід на церковний двір і відокремлений від другого, який власне і є дзвіницею, видовженим балочним перекриттям, яке із зовні обрамлене під карниз – дах, із-за чого стіни нижнього ярусу захищені від впливу атмосферних опадів. Вікна розміщені тільки з двох боків, але це через пізніший ремонт дзвіниці.

Дзвіниця Вичівської церкви більше нагадує ранньо – християнську каплицю – церкву на Поліссі. Мотивовано це невеликими розмірами споруди, що зведена у четвертий замок вертикально із основних колод. Хоча може бути і протиріччя цій теорії через відсутність укріплень на кутах будівлі, як доводить архітектор С. Верговський, уособлюючи прадавній стиль будівництва культових споруд саме із опор на пасісошна, із котрих пізніше постав стовп – «король» як центр всесвіту у символіці релігійних об'єктів. Подібну дзвіницю, але у три яруси можна побачити біля церкви Різдва – Богородиці села Вістров Пінського району Білорусі. А це у 20 кілометрах на північний захід від Вичівки.

Дзвіниця і церква в Вичівці покриті бляхою, що є віянням нових часів, до того ж криті вони були гонтовим дахом, що являла собою стругані у 1,5 - 2 см товщиною соснові дошки, припасовані із низу до верху в наклад, по яких і стікала вода з даху.

Архітектурний ансамбль Михайлівської церкви являє собою останній стильовий напрямок церковного будівництва навіяного пізньоунійними роками. Будівництво церков пізніших часів вже комплектувалось згідно із канонічними приписами російської церкви. В контексті розглянутого церковного ансамблю напрошується два висновки про стиль і тип його забудови. Перший – близькість до побутово –

хатнього поліського вираження у архітектурі, що типово для цього краю. По – друге, вагоме значення мав вплив головного фундатора будівництва поміщика Адрана Скірмунта, який не зрадив прозахідній католицькій традиції.

За словами В. Завади у його праці «Дерев'яні храми Полісся» зазначається, що тенденція до дедалі більшого композиційного та пластичного ускладнення у зразках готичної

схеми храму з дзвіницею над бабинцем у будівлях хатнього типу знайшла своє найбільш яскраве відображення у одному з найпізніших зразків зазначеної групи будівель – Михайлівській церкві 1837 р. у Вичівці на Рівненщині, архітектура якої значною мірою копіює деякі художньо-стильові принципи та прийоми класицистичного стилю.

Зараз, після капітального ремонту, зробленого силами прихожан, Михайлівська церква села Вичівка має такий вигляд.

Використані джерела:

Завада В. Т. Дерев'яні храми Полісся : [про архітектурну пам'ятку - Михайлівську церкву в с. Вичівка Зарічненського району]. – К.: Техніка, 2004. – С. 132-135

* * *

Алексіюк Т. На Великдень, біля церкви : традиції / Т. Алексіюк // Полісся. - 2011. - N 16/28 квіт./ - С. 8

Гаврилович Г. Михайлівська церква села Вичівка відзначає своє 180-річчя : [Зарічненський район] / Г. Гаврилович // Полісся. - 2014. - N 7/20 лют./ - С. 4

Дубінець П. Церква Архангела Михаїла : [архітектурно – композиційна будова Михайлівської церкви в селі Вичівка] // Дубінець П. Історія розвитку православної церкви південної Пінщини ХУІ-ХІХ століть на основі розгляду особливостей церковної архітектури, іконописного мистецтва, церковного начиння. – Зарічне, 2007

Дубінець П. Свято-Михайлівська церква : православні церкви району в минулому : за кліровими відомостями 1931 року : [історія церкви с. Вичівка, яка побудована в 1837р.] // Полісся. – 2007. - № 4/2 лют./

Свято-Михайлівська церква «Архистратига Михаїла» (1834р.) с. Вичівка // Архітектурні пам'ятки Зарічненщини : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 8-13

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - N 19/14 трав./ - С. 9

* * *

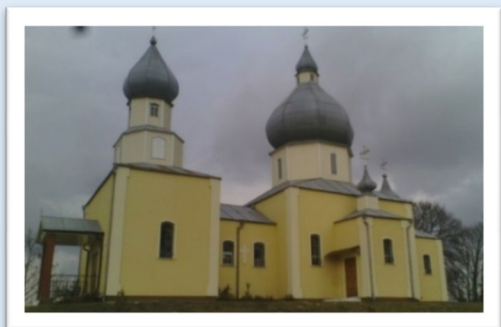
Архітектурні пам'ятки Зарічненщини [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. л-ри /Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – с. 8-13. – Режим доступу : http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана.

СВЯТОТРОЇЦЬКА ЦЕРКВА с. ВОВЧИЦІ

Роки будівництва: 1991-1993 рр.
Освячена 12 лютого 1993 р.
Збудована на кошти та силами місцевих жителів.

СВЯТО-ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА с. ДІБРІВСЬК

Свято-Покровська церква УПЦ с. Дібрівськ побудована в 1993 році.
Будівництво церкви розпочалося в 1991 році на кошти прихожан
Освячення храму здійснив

архієпископ Рівненський і Острозький в 1993 році (серпень). В нім служили по церковним документах священники:

1. Іер. Афанасій Степанович (тимчасово 1993 р.)
2. Іер. Петро Кутинець (1994-1996 рр.)
3. Іер. Іоан Полухович (1996 р. – подальший час)

Церква побудована на місці колишньої церкви. Попередній храм був спалений німцями в 1943 році. Даний храм побудований з білої цегли, однопрестольний. Дзвіниця побудована разом із храмом. Покровська церква має 6 дзвонів, які в повному комплекті вперше задзвонили на Покрову в 2013 році. Іконостас 3-х ярусний, не позолочений, різьблений.

В церкві с. Дібрівськ зберігається напрестольний хрест, дарований церкві Віктором і Анною Шереметьєвими в 1900 році з дарчим підписом.

Записано із слів священника Іоанна Полуховича.

Використані джерела :

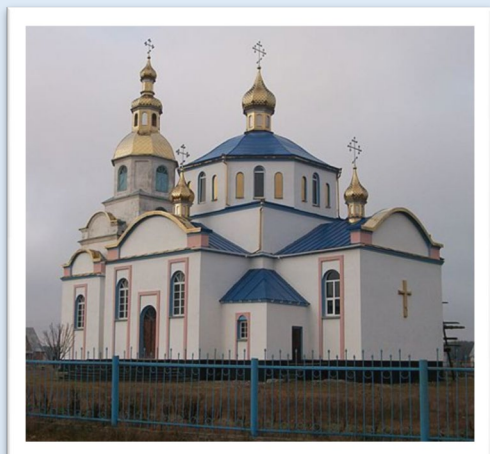
На Покрову задзвенять нові дзвони // Полісся. – 2013. - № 40/10 жовт./

МОЛИТОВНИЙ БУДИНОК ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ(П'ЯТИДЕСЯТНИКІВ) С. ДІБРІВСЬК

Будівництво Будинку
Моливти в с. Дібрівськ
розпочалось в 1991 році на
пожертви віруючих. Роки
будівництва: 1991-1994 рр.
Посвячення Молитовного
Будинку для віруючих Християн
Віри Євангельської
(п'ятидесятників) в с. Дібрівськ
відбулось в 1994 році. Просвітер: Смаглюк Василь
Миколайович, Усович Микола Миколайович. Виконуючий
обов'язки Ковальчук Василь Семенович з 2012 року по даний
час.

ЦЕРКВА УСПІННЯ БОЖОЇ МАТЕРІ с/мт ЗАРІЧНЕ

Роки будівництва: 6 травня 1991 р.
закладено перший камінь

28 вересня 1994 р. тодішній єпископ
Рівненський і Острозький Анатолій
освятив храм

Використані джерела :

Рожко В. Збудуй храм в ім'я
Моє : [з історії будівництва церков на
Святій горі в Погості Зарічне (нині с/мт. Зарічне)] // Волинь. -
2007. - №1

Тишковець С. Селище відзначило своє храмове свято :
[28 серпня 2014 р. в Зарічному відзначили День селища та
престольне свято - Успіння Пресвятої Богородиці] / С.
Тишковець // Полісся. - 2014. - N 35/4 верес./ - С. 8

Тишковець С. Ювілей храму : [20 жовтня 2004р.
виповнилося 10 років з дня відкриття і освячення Свято-
Успенської церкви с/мт. Зарічне] // Полісся. – 2004. - №42

У неділю в Зарічному : [13 жовтня 2013 р. в Зарічному в
Свято-Успенській православної церкві Владикою
Архієпископом Сарненським і Поліським Анатолієм проведено
Божу літургію] // Полісся. - 2013. - N 41/17 жовт./ - С. 1

БУДИНОК МОЛИТВИ с/мт ЗАРІЧНЕ

В 2002 році в с/мт Зарічне
відбулися перші євангелізаційні
зібрання. Згодом утворилась
церква, яка була зареєстрована в
2009 році. Та за час свого
існування довелось поміняти
чотири орендованих приміщення.
21 квітня 2014 року відбулось

перше святкове зібрання в новому просторому Домі молитви. 23 листопада 2014 року відбулось святкове Богослужіння з нагоди посвячення Дому молитви. Молитву освячення звершив пастор церкви Петро Павлович Наумець, Яків Петерс – представник Біблійної місії в Німеччині та Михайло Андрійович Ільюк. Богослужіння проходить в неділю. При Домі Молитви діє Недільна школа. Пресвітер: Наумець Петро Павлович.

Використані джерела:

Освячення Дому молитви в смт Зарічне [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://ecbua.info/index.php?option=com_content&view=article&id=3267%3Aosvyachennya-domu-molitvi-v-smt-zarchne&catid=82%3Arvnenske-oocz&Itemid=1&lang=en . –

Назва з екрана.

Освячення Дому молитви в смт Зарічне [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://baptist.rv.ua/news-announcement/message/537-2014-11-26-12-52-20.html> . – Назва з екрана

Подвійне свято в смт Зарічне [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://ecbua.info/index.php?option=com_content&view=article&id=3077%3Apodvjne-svyato-v-smt-zarchne&catid=82%3Arvnenske-oocz&Itemid=1&lang=en . – Назва з екрана

Подвійне свято в смт Зарічне [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://baptist.rv.ua/news-announcement/message/484-2014-05-02-16-17-12.html> .

Церква ЄХБ смт Зарічне [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://baptist.rv.ua/churches-of-region/27-northern-region/145-baptist-church-str-zarechnoye.html> . – Назва з екрана

МОЛИТОВНИЙ БУДИНОК РЕЛІГІЙНОЇ ГРОМАДИ ЦЕРКВИ «НОВЕ ПОКОЛІННЯ»

сmt ЗАРІЧНЕ

Роки будівництва: 2006-2014 рр.

Протестанти.

Християни повного Євангелія.

Дата освячення: 14 грудня 2014 року

Пастор церкви: Грובה Надія Іванівна

БУДИНОК МОЛИТВИ с/т ЗАРІЧНЕ????????????????

26 січня в церкві с/т Зарічне відбулося вручення сертифікатів групі молоді, що пройшла 3-місячний початковий курс для вчителів Недільної школи. Понад 60 молодих хлопців та дівчат успішно здали екзамени і отримали сертифікати про завершення курсу. Навчання провдордились на базі місцевої церкви викладачами Рівненської Духовної Семінарії.

Використані джерела:

Вручення сертифікатів в Зарічному [Електронний ресурс].

– Режим доступу :

<http://www.rdsa.rv.ua/index.php/component/k2/item/405-zarichne.html>. - Назва з екрана

Вручення сертифікатів в Зарічному [Електронний ресурс].

– Режим доступу : <http://www.chveu-osvita.org.ua/news135.html>. - Назва з екрана

ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА с. ІВАНЧИЦІ

Покровська церква села Іванчині, що у передмісті селища Зарічне у своєму архітектурно – стильовому плані відноситься до групи будівель північно – поліського типу з дзвіницею на західному фасаді, повторюючи риси і особливості храму у с. Муравин.

Єдиною відмінністю між ними, є наявність в Іваницькому храмі не гранчасто заокругленої апсиди, а квадратної форми і дещо зменшений об'єм самої будівлі.

Першочергово Іванчицький храм зводився як каплиця на кладовищі. На думку дослідника церковної архітектури Полісся В. Завади, - розглядаючи конструктивні елементи будівлі можна віднести час її зведення до першої половини XVIII століття. Місцеві жителі, посилаючись на спогади старожилів, стверджують що храм був збудований у 30-х роках XIX століття. Наскільки правдоподібні обидві версії перевірити важко, по простій причині. В усі роки свого існування Іванчицький храм був приписаний до сусідніх Погост Зарічненського, Муравинського і на кінець до Серницького. Звісно, що церковна літопись не велась, і будь-які відомості із життя храму, в числі інших церковних святинь регіону, як віковичного світоча прабатьківської нашої православної віри відсутні.

Село Іванчиці на час можливого зведення храму (кінець XIX ст.) за описами дослідника Волинської та Поліської землі професора Олександра Цинкаловського, в його монументальній праці «Стара Волинь і Волинське Полісся», має слідує про себе відомості : «... Іванчиці - село в північній частині Пінського повіту, в тому місці, де від р. Стиру відділяється річка Простир, сполучене мережею природних каналів зі Стиром і Прип'яттю. Місцевіть ця дуже багата на рибу, а розлеглі луки є підставою годівлі худоби. Було там у кінці XIX ст. 26 окремих селянських господарств і 93 жителі. Фільварок. Місцеві жителі, крім рибальства, займались писарством. Селянської землі 834 десятини, решта величезних обширів належала до Поліщуків Шурмів». Зважаючи на малу кількість населення цілком виправданим є те, що храм в Іванчицях постійно був приписаним до інших.

Через століття, на роки відбудови Української державності у Іванчицях зареєстрована самостійна церковна громада і в храмі відправляються богослужіння щонеділі та у свята.

Використані джерела :

Завада В. Т. Дерев'яні храми Полісся : [про храми сіл Новорічиця, Кухче, Іванчиці, Муравин, Неньковичі, Вичівка Зарічненського району]. – К. : Техніка, 2004. – с. 132-135

Покровська церква с. Іванчиці // Архітектурні пам'ятки Зарічненщини : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – с. 39-40.

* * *

Архітектурні пам'ятки Зарічненщини [Електронний ресурс] : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – с. 39-40. – Режим доступу : http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана.

ПРАВОСЛАВНА КАПЛИЦЯ С. КОМОРИ

В селі Комори Зарічненського району Рівненської області знаходиться православна каплиця, подібної до якої не лише в районі, але і по всій півночі Рівненської області немає. Зі слів жителів (зокрема Єви Іванівни Бойчук), коли у 80-х роках каплицю ремонтували, то в середині була знайдена письмова відомість, де дата її побудови припадає на 1644 рік. (Так це чи ні, перевірити важко, бо зі слів коморян, ту записку замурували назад у стіну каплички).

Стоїть вона при в'їзді в село, за сто метрів на захід від головної вулиці. Каплиця в с. Комори прямокутної форми і складається із двох кубів-ярусів, поставлених один на одній і розділених поміж собою карнизом, критим бляхою. Віконні отвори на першому ярусі замурувані і являють собою архітектурну особливість будівлі. Верхні вікна засклені, в однім місці на завісах відкриваються, даючи змогу доступу до внутрішньої площадки. Увінчана каплиця чотирикатним дахом під бляхою і невеличким залізним хрестом. Розміри цієї будівлі 150x150см у ширину і висотою 3,5 метри. Віконниці другого ярусу були засклені на початку 80-х років.

Використані джерела:

Дубінець П. Каплиця у Коморах // Полісся. – 2004. – 13 лютого

Євтух П. Збудуймо капличку - повернімо святість душі : відроджуємо святині : [в с. Комори Зарічненського району відбудовується Каплиця] / П. Євтух // Полісся. - 2005. - №15/8 квіт./

Ремонтують комірську капличку // Полісся. – 2010. - №18/13 трав./

ЦЕРКВА АРХІСТРАТИГА МИХАЇЛА с. КУТИН

У селі Кутин церква була побудована порівняно за короткий термін: 1991-1992 роки.

30 травня 1992 року було освячено новозбудований храм у честь святого Михайла. Зведений храм за кошти і силами місцевої громади.

Церква знаходиться в центрі села на місці зруйнованої церкви.

За «Історико-статистичним описом Мінської єпархії», складеного архімандритом Миколою і виданим в 1864 році, попередня Кутинська Михайлівська церква побудована в 1787 році поміщиком Михайловським і була приписною до Храпинського приходу. До приходу належали села Храпин, Новосілля, Кухче, Задовже, Кутин, Любинь та Острівок (нині Острівськ).

Композиційну основу нового храму складають дві послідовно розташовані апсиди відповідної прямокутної видовженої форми. Вхід до церкви проходить через просторий прямокутний під бабинцем, котрий прибудований до будівлі. Дверей у храмі троє. До вівтарної частини з півдня прибудовані невеликі різниця та пономарка з віконниками. Храм має три

куполи, увінчані хрестами. По центру розміщений великий купол, з півночі – середній, з півдня – найменший. Крита церква жестю. Внутрішнє оздоблення храму є багатим, як наприклад розкішний триярусний позолочений іконостас з іконами. У церкві є ряд ікон, розміщених в рамках. Серед них «Чудотворця Миколая», «Архістратиґа Михаїла», ікона Божої матері. У храмі є панікадило, дві металеві й дві полотняні хоругви, багато книг. Храмівий розпис відображає поєднання земного життя церкви і небесного царства. На південній і північних стінах храму зображено на картинах деякі Євангельські події з земного життя Ісуса Христа, Великі святі православної церкви.

Важливою пам'яткою сакрального мистецтва є церковний дзвін. Він – єдиний із усього церковного начиння, що залишилось від старої Кутинської церкви, зруйнованої у 60 – ті роки минулого століття. Рішенням райвиконкому тодішнього

Дубровицького району від 19 липня 1965 року Кутинську церкву, разом із церквами сіл Кухче, Нобель та Локниця було знято із державної реєстрації, а це означало, що на їх долю чекають тяжкі випробування. Так і сталося, і лише дзвін нині слугує людям, який зберегли жителі с. Кутин Небожин В.Г., Віднійчук М.М., Мацерук С.Т. Це найважчий дзвін, майже 400 кілограм вагою. Цей дзвін виготовила на власні кошти і пожертвувала громаді на початку 30 – х років минулого століття поміщиця Любов Головіна. Про це свідчить надпис, викарбуваний на овалі дзвону «Пожертвован сей колокол церкви села Кутин Пинского уезда вдовой гвардии полковника Любовью Сергеевной Головиной, владелицей имения Задолжье 1930 года» .

У відродженні Кутинської церкви брали участь всі жителі с. Кутин та навколишніх сіл (Задовже, Заозір'я, Кутинок, Любинь).

Будували храм місцеві будівельники: Небожин Л.В., Віднійчук А.М., Надієвець М.Г., Прохорович М.С., Кирилук

В.Д., Гайвук М.С., Ткачук О.М. під керівництвом першого старости Прохоровича Степана Івановича.

Першим священнослужителем був отець Андрій (Дегтяр). Нині проводить службу ієрей Володимир Романович Ясковець.

Нещодавно півтора місяця тривали роботи по реставрації та оновленню внутрішнього інтер'єру Свято-Михайлівської церкви с. Кутин. Працювали майстри із Закарпаття. Художники поновлювали старі розписи стін та куполів, малювали олійними фарбами й нові. І нині кутинський храм випромінює ауру благодаті, новизни.

Використані джерела:

Владика відвідав село : [23 листопада 2014 р. село Кутин Зарічненського району відвідав митрополит Сарненський і Поліський Анатолій] // Полісся. - 2014. - № 47/27 листоп./ . - С. 4

Дубінець П. Врятований дзвін : [історія дзвону Михайлівської церкви, що в с. Кутин Зарічненського району] // Полісся. – 2005. – №29/15 лип./

Дубінець П. Врятований дзвін [зруйнованої в 60-х роках ХХ ст. Михайлівської церкви в с. Кутин] // Вісті Рівненщини. – 2006. - № 7/8 /3лют./

Оновили церкву // Полісся. – 2013. - № 43/31 жовт./

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в описі церков, складеного архімандритом Миколою в 1878-1879 роках в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Кухче, Кутин, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - № 19/14 трав./ . - С. 9

ЦЕРКВА СВЯТОЇ ВЕЛИКОМУЧЕНИЦІ ПАРАСКЕВИ С. КУХІТСЬКА ВОЛЯ

9 квітня 2010 року Архієпископ Сарненський і Поліський Анатолій відслужив Божу літургію у співслужінні з вісьмома священиками району в Кухітсько-Вільській церкві Святої Великомучениці Параскеви.

По завершенні служби, парафіяни оголосили про намір будівництва нової церкви на місці, де знаходиться нинішній Храм. Архієпископ Сарненський і Поліський Анатолій благословив блага рішення на великі труди. Церква Святої Великомучениці Параскеви була розібрана і розпочалось будівництво нової - церкви Святої Великомучениці Параскеви П'ятниці.

В "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", складеного архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, подана така інформація про колишні церкви села Кухітська Воля: «За 1

верству від села знаходиться три кургани. Існує легенда, що в першому похованні татари, у другому – пригнані звідкись євреї, а в третьому – християни. У приході проживали 531 чоловік та 523 жінки. Перша відома в Кухоцькій Волі церква була побудована місцевим власником

Скоронісом «приблизно за 280 років до нашого часу». Через 100 років після цього поміщиком Аполінарієм Ордою була споруджена друга. Вона проіснувала до 1853 року, бо стала непридатною для користування, а в 1875 році була розібрана. Діюча церква побудована в 1860 році. На її будівництво місцеві землевласники Товія та Едуард Орди дали весь матеріал та головного майстра. А місцеві жителі взяли на себе доставку матеріалу. Престол був один – в ім'я Святої Параскеви П'ятниці. Зовні стіни церкви пофарбовані в жовтий колір, купола – у білий, дах – у червоний. Усередині церква пофарбована в голубий колір, на карнизах та виступах – голубі «відливи». Іконостас білий, із позолоченими рамами, різьбою. У церкві 12 ікон «нового письма». Тут зберігалися метричні книги з 1775 року. Кладовище в приході одне, на ньому стара каплиця. Приход (1878 рік) складається із одного села. Жителі його займаються землеробством та теслярством. У приході є церковно-приходське попечительство та штатне народне училище. Проте відсоток грамотних непомітний».

За кліровими відомостями 1931 року, підготовленими членом Спілки краєзнавців України Павлом Дубінцем : «Церква Святої Великомучениці Параскеви в с. Кухітська Воля побудована в 1918-му році на кошти прихожан. Приміщення було зроблено із фанери і за станом дуже вітхе. При церкві нараховувалось 54 десятини 389 квадратних сажнів землі, котра дає в рік 690 злотих доходу. Церковний архів заведений з 1891 р. На приході є 2 школи, де навчається 150 хлопчиків і 71 дівчинка. Настоятель церкви, священик Василь Главінський, родом із Волиської губернії, 1882 року народження. Від казни отримував у рік 288 злотих. Псаломщик Борис Логанський, 1902 року народження, син священика, родом із Слуцького повіту Мінської губернії. До приходу належать с. Кух.Воля, Острівськ. Всього – 352 двори, де проживає 1058 чоловіків та 1093 жінки. З них євреїв – 43 чоловіки, жінки -34; католиків – 19 чоловіків, 22 жінки».

Останній храм, який проіснував до нашого часу, був зведений на кам'яному фундаменті. В композиційному плані він був прямокутний, пізніше із заходу вбудований бабінець із дзвіницею над ним. Дах будівлі над центральною навою, котра була відділена від вівтаря лише іконостасом і над вівтарем, чотирихилий, окремо для кожного об'єму, завершувався восьмигранним підбанником із такою ж восьмигранною наглухо посадженою цибулиною бані. В оглядовому просторі верх храму був тризубим, тоді як храм двозубий – власне сам храм і бабінець. Цілісності архітектурної першопочаткової довершеності не збережено.

Храм неодноразово ремонтувався і добудовувався. Особливо, коли після радянського безбожного атеїзму було дозволено відкривати церкви. Свого часу будівля храму була як спортзал для місцевої школи, тому можна було лише умовно уявляти про деякі особливості конструкцій храму і відносити їх до його першооснов. Залишається лише мріяти, що ця будівля несла в собі відблиски своїх попередників, які беруть свої початки разом із заснуванням цього села. Зокрема це і стало однією з причин початку будівництва нової церкви в с. Кухітська Воля. І незабаром силами місцевої громади буде

зведено новий величний Храм, за будівництвом якого можна спостерігати на сайті громади «Село Кухітська Воля».

Отцем Іваном Парипою - настоятелем храму в селі Кухітська Воля створено і записано з його чоловічим і жіночим церковними хорами пісню «Бучинське Диво». На пісню створено також і відео-кліп.

Використані джерела :

Алексіюк Т. Ми – зерна одного колоска: [в с. Кухітська Воля Архієпископ Сарненський і Поліський Анатолій благословив будівництво нової церкви на місці, де знаходиться нинішній Храм] // Полісся. – 2010. - № 14/15 квіт./

Параскевська церква с. Кухітська Воля // Архітектурні пам'ятки Зарічненщини : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 41-42.

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - N 19/14 трав./ - С. 9

Церква Святої Великомучениці Параскеви : православні церкви району в минулому: за кліровими відомостями 1931 року, підготовленими Павлом Дубінцем // Полісся. – 2007. - №2/ 19 січ./

* * *

Архітектурні пам'ятки Зарічненщини [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 41-42. – Режим доступу :

http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана.

Будівництво Храму [Електронний ресурс] // Село Кухітська Воля : сайт. – Режим доступу :

<http://1ua.com.ua/c28352>. – Назва з екрана.

Будівництво Храму в с. Кухітська Воля [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vk.com/public56208819> . – Назва з екрана.

Історія церкви [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zarichchia.blogspot.com/2015/06/blog-post_96.htm – Назва з екрана

Історія церкви [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zaribiblioteka-kyhcit.blogspot.com/p/blog-page.html> – Назва з екрана

Програма на радіо Зарічне про Бучинську Богородицю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/uk/c/c5/%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%BE_%D0%97%D0%B0%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5.ogg. – Назва з екрана.

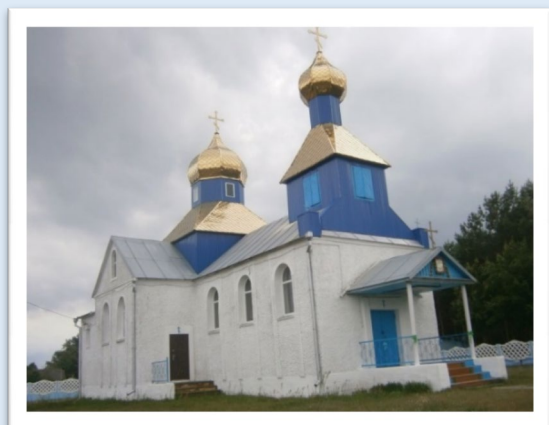
МОЛИТОВНИЙ БУДИНОК ВІРУЮЧИХ ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (П'ЯТИДЕСЯТНИКІВ) с. КУХІТЬСЬКА ВОЛЯ

Будівництво Будинку
Молитви в с. Кухітьська Воля
розпочалось в 2012 році на
пожертви віруючих. Роки
будівництва: 2012 – 2014 рр.
Посвячення Молитовного
Будинку для віруючих Християн
Віри Євангельської
(п'ятидесятників) в с. Кухітьська

Воля відбулось 15 травня 2014 року.

СВЯТО-ГЕОРГІЄВСЬКА ЦЕРКВА с. КУХЧЕ

Будівництво розпочалося 6
квітня 1990 р.

Роки будівництва – 1990-1993
рр.

Освячення храму відбулось 13
жовтня 1993 р. Побудована за
кошти громади та кошти

тодішнього колгоспу «Радянське Полісся».

Попередня Свято-Георгієвська церква села Кухче третього благочинного округу (Хойно) Кухотсько-Вільської гміни побудована у 1848 році на кошти прихожан. За кліровими відомостями 1930 року, підготовленими Павлом Дубінцем: «У 1930 році кружечний дохід становив 200 злотих. За церквою було закріплено близько 80 десятин землі, але церковного плану на її немає. У рік вона приносить 450 злотих прибутку. На приході є школи в Кухче, Храпині та Бережній Волі. Настоятель – священник Аркадій Володимирович Стрелковський із м. Ленінець, 1901 р.н., закінчував Віленську Духовну Семінарію в 1927 році. Псаломщик Володимир Петрович Чижевський 1890 р.н., із Любомльської гміни Волинського воєводства. На приході проживало 1009 чоловіків та 994 жінки. Із них іновірних (євреїв) тільки 22 особи. До приходу належали села Кухче, Храпин, Новосілля, Бережна Воля».

За «Історико-статистичним описом Мінської єпархії», складеним архімандритом Миколою і виданим в 1864 році: «Кухченська Георгієвська церква побудована в 1848 році поміщиком Петром Ордою і була приписною до Храпинського приходу. До приходу належали села Храпин, Новосілля, Кухче, Задовже, Кутин, Любинь та Островок (нині Острівськ)».

Церква в с. Кухче вистояла усі лихолітні роки Першої та Другої Світових воєн. У післявоєнний час служби відправлялися до 1960 року. Після того, як 21 грудня 1960 року помер священник Василь Главінський, церкву було закрито, проте ще протягом п'яти років її не знімали з реєстрації. Люди надіялись, що у село приїде священник. Рішенням райвиконкому тодішнього Дубровицького району від 19 липня 1965 року Кухченську церкву, разом із церквами сіл Кутин, Нобель та Локниця було знято із державної реєстрації, а це означало, що на їх долю чекають тяжкі випробування. Майже 25 років кухченський храм був недіючим. На початку 60-х років, люди зберегли святиню від вогню. Влітку під час грози, від удару блискавки дерев'яна церква спалахнула, немов свічка. Тодішній голова місцевого колгоспу Микола Іванович Бокій організував людей на гасіння пожежі, за що й отримав партійну догану.

Протягом 70-80-х років антирелігійна діяльність радянської влади досягла свого апогею. У містах і селах закривалися, а далі й руйнувалися церкви, каплиці, зрізувалися придорожні хрести. Така доля чекала і Кухченську церкву. У середині 80-х років його зруйнували. На її місці в 1993 році побудовано нову - Свято-Георгіївську церкву.

Від старої церкви у нинішній відбудованій знаходиться чи не найдорожча для усіх віруючих річ – Свята Євангелія. У свій час вона зберігалася у приватній бібліотеці. Після того, як церкву у селі відбудували, Євангеліє повернули до Свято-Георгіївської церкви.

Відбудовану церкву освячував Архієпископ Рівненський та Острозький Іриней. Владикою Іринеем в новоосвяченій церкві був висвячений на священника Дубінець Павло, нині настоятель Свято – Параскевської церкви с. Морочне, в миру – краєзнавець - член Національної Спілки краєзнавців України, депутат районної ради. Пам'ятним той день є і для жителів села Кухче. Окрім приїзду архієпископа і священників у церкві перебувала чудодійна Почаївська ікона Божої Матері. Немов сили небесні з'єдналися із світом земним, благословляючи збудовану святиню для того, щоб вона віднині служила новим поколінням людей на довгі роки.

Використані джерела :

Завада В. Т. Дерев'яні храми Полісся : [про храми сіл Новорічиця, Кухче, Іванчиці, Муравин, Неньковичі, Вичівка Зарічненського району]. – К. : Техніка, 2004. – с. 132-135

* * *

Дубінець П. Свято-Георгіївська церква : [історія церкви с. Кухче Зарічненського району] // Полісся. - 2006. -№52/29груд./

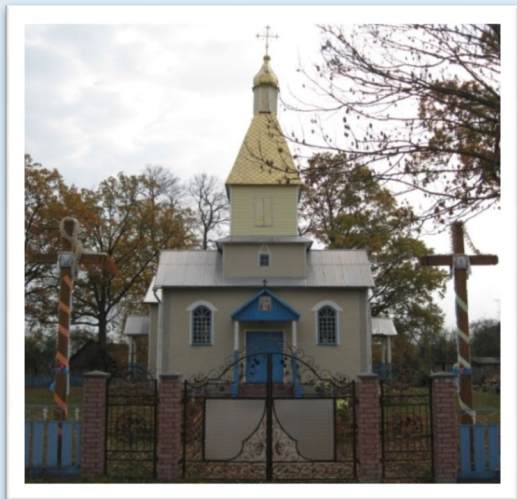
Дубінець П. Церква, що повторила подвиг свого небесного покровителя : [про історію храму святого Великомученика Георгія в с. Кухче Зарічненського району] // Полісся. - 2005. - №37/9верес./

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля,

Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - № 19/14 трав./ - С. 9

Храму – 20 років : Кухче // Полісся. – 2013. - №40/10 жовт./

ХРЕСТО-ВОЗДВИЖЕНСЬКА ЦЕРКВА с. ЛОКНИЦЯ

Початком будівництва Хресто-Воздвиженської церкви слід вважати 23 березня 1990 року - за документом про надходження перших коштів на рахунок церкви.

Церкву будували в центрі села, на місці зруйнованого тодішньою владою храму.

Освячення місця під забудову нової Хресто – Воздвиженської

Церкви та закладання першого каменю відбулось 10 червня 1990 року.

Побудований храм на кошти Локницької громади, спонсорську допомогу місцевого колгоспу «Україна» (тодішній голова Кравчук В.М.), сільської ради.

Особлива заслуга в будівництві церкви належить тодішньому старості церковної общини Надієвцю Івану Антоновичу та Гуриновичу Івану Григоровичу, Юхневичу Івану Юхимовичу. Кошти для підтримки побудови Воздвиженської церкви були одержані від мешканців сусідніх сіл: Морочне, Сенчиці, Дубчиці, Прикладники та села Храпин. Касиром під час будівництва був місцевий житель Троневиц Микола Іванович, в якого і по даний час зберігаються документи на будівництво. Він розробив план храму, робив всі розрахунки будівельних матеріалів. Будували майстри з сіл Кухітська-Воля та Серники, підсобляли місцеві мешканці.

Хресто-Воздвиженська церква була освячена 24 жовтня 1991 року.

Церкву збудували в центрі села, на місці зруйнованого тодішньою владою храму. Попередня Церква села Локниця була побудована в 1908 році на кошти прихожан і казни, й освячена на честь Воздвиження Чесного Хреста Господнього. За кліровими відомостями 1930 року, підготовленими Павлом Дубінцем: «Кружечний дохід у рік становив 500 злотих. Землі є 51 десятина 560 квадратних сажнів. Дохід від неї церква мала 300 злотих на рік. Церковний архів ведеться з 1785 року. На приході є дві школи, де навчається 118 хлопчиків та 107 дівчаток. Настоятелем служить священик Олексій Семьончик, 50-ти років, родом з Ігуменського уїзду. Псаломщик – Михайло Лебединський, родом із Астраханської губернії. У селах приходу нараховується 280 дворів. У них проживає 1123 чоловіки та 1140 жінок, із котрих євреїв: чоловіків – 48, жінок – 45, римо-католиків: чоловіків – 28, жінок – 30, п'ятидесятників: 14 чоловіків і 14 жінок, штундистів-баптистів: 5 чоловіків і 2 жінки. До приходу належали села Локниця, Вулька-Річицька та Застінки-Любинь».

За «Історико-статистичним описом Мінської єпархії», складеним архімандритом Миколою і виданим в 1864 році, попередня церква в с. Локниця побудована невідомо коли, за кошти прихожан. Зовні та всередині не пофарбована. Престол – в ім'я Вознесення Чесного Хреста. У церковному архіві зберігаються метричні книги з 1789 року. До приходу входить лише село Локниця, тут проживає 280 чоловіків та 274 жінки. Займаються жителі села лише землеробством. У приході є церковно-приходське попечительство. Школи немає, але грамотних у селі біля 10 відсотків».

Рішенням райвиконкому тодішнього Дубровицького району від 19 липня 1965 року Локницьку церкву, разом із церквами сіл Кутин, Нобель та Кухче було знято із державної реєстрації, а це означало, що на їх долю чекають тяжкі випробування. Церква Воздвиження Чесного Хреста, як і тисячі інших святинь в Україні, навіки згинула з очей людей.

І лише в жовтні 1991 року Хресто-Воздвиженська церква вперше прийняла своїх прихожан.

Записано із слів Проневича Миколи Івановича,
з документації будівництва церкви.

Використані джерела :

Дубінець П. Церква Воздвиження Чесного Хреста Господнього : [історія колишньої церкви с. Локниця Зарічненського району] // Полісся. - 2007. - №3/26січ./

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - N 19/14 трав./.
- С. 9

МОЛИТОВНИЙ БУДИНОК ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (П'ЯТИДЕСЯТНИКИ) с. ЛОКНИЦЯ

Статус релігійної громади Християн Віри Євангельської (п'ятидесятники) с. Локниця зареєстровано розпорядженням виконкому Рівненської обласної ради № 11-р від 5 серпня 1994 року. До цього часу прихожани відносились до церкви ХВЄ с. Новорічиця. Локницька сільська рада на двадцять другому скликанні, яке відбулось 7 травня 1996 року, виділила земельну ділянку під будівництво Молитовного Будинку для ХВЄ площею 0,10 га із земель запасу. Після цього прихожани приступили до збору коштів на будівельні матеріали. Фінансово допомагали церкви Зарічненського району та Рівненської області та з закордону. На час будівництва Молитовного будинку касиром був Воробей Віктор Сергійович. Будівництво повністю було закінчено через чотири роки. 15 жовтня 2000 року відбулось відкриття і посвячення Молитовного Будинку в с. Локниця.

Всеукраїнський союз церков ХВЄ п'ятидесятників 20 травня 2001 року здійснив рукопокладання на просвітерське служіння Васерука Леоніда Євгеновича. Рукопокладання звершували: Антонюк Василь, Яковець Анатолій, Блищик Михайло.

ПЕТРО-ПАВЛІВСЬКА ЦЕРКВА с. МЛИНОК

Петро-Павлівська Церква збудована по проекту, під керівництвом місцевого жителя Мельника Володимира Михайловича, разом з жителями с. Млинок.

Збудована церква на пожертви та спонсорську допомогу громади села.

31 серпня 2011 р. було освячено місце під побудову церкви, а 11 червня 2014 р. храм було освячено.

Використані джерела:

Алексіюк Т. Освячення православного храму в Млинку : [11 червня 2014 р. освячено Свято-Петро-Павлівську церкву в с. Млинок Зарічненського району] / Т. Алексіюк // Полісся. - 2014. - N 24/19 черв./ - С. 1,2

МОЛИТОВНИЙ БУДИНОК ВІРУЮЧИХ ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (П'ЯТИДЕСЯТНИКІВ) с. МЛИНОК

24 грудня 2005 року проведено відкриття і посвячення Молитовного Будинку для віруючих Християн Віри Євангельської (п'ятидесятників) в с. Млинок. Будівництво розпочалось у вересні 2003 року.

Християни Віри Євангельської (п'ятидесятники) з'явилися в Млинку ще 90 років тому. У свій час богослужіння тут проводились в пристосованих приміщеннях. А з 1990 року віруючі з Млинка стали відвідувати новозведений Молитовний Будинок у с. Борове.

Чисельність млинківської громади ХВС з кожним роком зростала і зростає до понад 100 дорослих членів та понад 100 діток, які беруть участь у богослужіннях. Громада має свій Статут і, відповідно, статус юридичної особи. Потреба в тому, щоб у своєму селі був Молитовний Будинок, стала закономірною і нагальною. Фінансові затрати на будівництво Молитовного Будинку – добровільні пожертвування віруючих Християн Віри Євангельської (п'ятидесятників). Саме приміщення розраховане на 450 сидячих місць. У підвальному приміщенні Молитовного Будинку по-сучасному й естетично облаштовані зал для урочистих подій на 300 місць і кухня. При Молитовному Будинку діють хор, дитяча недільна школа, співоча молодіжна група.

На відкритті і посвяченні Молитовного Будинку для віруючих Християн Віри Євангельської (п'ятидесятників) в с. Млинок були 7 просвітерів Зарічненського району, Єпископ церков ХВС Рівненської області Віктор Дем'янович Боришкевич та його замісник Віктор Прохор.

Використані джерела:

Відкриття і посвячення Молитовного Будинку [для віруючих Християн Віри Євангельської (п'ятидесятників) в с. Млинок] // Полісся. – 2006. - №1/12січ.

СВЯТО – ПАРАСКЕВСЬКА ЦЕРКВА с. МОРОЧНЕ

Однією з найдавніших архітектурних пам'яток місцевого значення є Церква Святої Великомучениці Параскеви, збудована в 1815 році, яка є унікальною по своїй архітектурній композиції будівлею. Храм побудований на пожертвування

навколишніх жителів того часу та завдяки щедрій допомозі місцевого поміщика Терлецького, про що свідчать записи в збережених клірових відомостях за 1914 і 1936 рр. Церква дерев'яна, без купола, з дахом під стріху із двома баштами при вході, увінчаними куполами із хрестами. Поряд розташована дзвіниця з трьома дзвонами. За кліровими відомостями 1914 року, підготовленими членом Національної спілки краєзнавців України Павлом Дубінцем: «Параскевська церква села Морочне побудована в 1815 році на кошти поміщика Терлецького. По штату, у ній були священник та псаломщик. Закріплено за церквою 184 десятини 2219 кв. сажнів, що приносить в середньому по 2 рублі доходу із десятини у рік. Копії із метричних книг зберігаються із 1737 року. Церковних шкіл при церкві немає, але є чотири народні училища – в Морочному, Сенчицях, Дубчицях, Вульці-Річицькій. Настоятелем є священник Аксентій Антонович Малевич 1856 р.н. із міста Каленковичі Речицького повіту (Білорусь), котрий закінчив у 1884 р. Мінську духовну семінарію. До приходу належать села Вулька-Річицька, Морочно, Осова, Дубчиці, Сенчиці, у котрих проживає 1284 чоловіки та 1296 жінок. Із них духовного стану – 18, дворян – 40, міщан – 39 та селян 2358, крім того, проживає євреїв – 80 чоловік, римо-католиків – 48».

Вірогідно, що збудований на початку ХІХ ст. храм відобразив у собі конструктивні елементи свого попередника – храму, збудованого в шіснадцятому столітті, повторюючи його риси, тип, та стиль. З подання П. Дубінця, будівля храму має у довжину 17 метрів, ширина – 8, а висота двох веж з куполами до підніжжя хрестів становить 16 метрів. Складена з дуже міцних соснових колод, церковна споруда з зовнішнього боку оббита дошками й пофарбована в синій колір. Відмінністю цієї будівлі від традиційного хатнього храмового будівництва поприп'ятського Полісся є присутність двох спарених веж над вхідною західною частиною. Вони немов дві свічі підносять до верху хрести – символи християнської віри. Вежі дуже часто зустрічаються не тільки у сакральних, але й на світських будівлях Європи. Своїм походженням на думку архітектора, дослідника дерев'яного зодчества України Сергія Верговського, вони відносяться до глибокої давнини коли ще

не було зрубів, а всі будівлі і храми в тому числі, будувались каркасними. Але й тоді вони були дуже світоподібними – шатровими, центричними. Вежі у Морочнівському храмі зроблені некаркасно, а в зруб, причому збережена пропорція, у співвідношенні ширини стін, і ширини підбанника.

Іншою особливістю храму є дах на кроквах, що у східній частині заокруглюється. Власне це і є відповідність хатньому храмобудівництву, характерному для Полісся. Вівтар храму завершується п'ятигранчатим заокругленням і поділений із розглянутими вище апсидами храмів у Вичівці і Муравині. Вхід до храму проходить через просторий прямокутний у композиційному плані, під двосхилим дахом бабинцем, котрий прибудований до будівлі дещо пізніше. Цікаво, що бабинець збудовано каркасно, на стовпах – опорах і оббито із двох сторін дошками. Верх храму укріплено на поперечних сволоках, які розташовані один від одного за 2 метри, і на них укріплені крокви. Підбита до сволок стеля, заокруглена біля стін, і у внутрішньому спогляданні, відображає небесну сферу. Це є особлива відмінність від стель подібних вже розглянутим вище хатніх храмів, де вони -підвісні до сволок.

І все ж, якби не проглядались народні, місцеві традиції в архітектурі будівлі, можна помітити, що вона в собі являє багато спорідненого не лише з подібними храмами Полісся, але й несе характерні риси прозахідного католицького напрямку. Що можна характеризувати не періодом будівництва храму, коли ще на Поліссі мала значний вплив греко – католицька церква. Наприклад, нині подібні храми зустрічаються на Закарпатті, Бойківщині і інших регіонах України, де пануючою конфесією є саме католицька. Параскевський храм у Морочному зводився кращими народними умільцями того часу,

в нього вони вклали найкращі форми й конструктивні елементи своєї майстерності, і все ж їхня творчість відобразила елементи панівної на той час церкви, яка була схильна до західного готизму – греко-католицька конфесія. І це незаперечно впадає в вічі. Інша річ,

що храм села Морочне так поєднав у собі два напрямки-поліського хатнього типу і типу прозахідної готики, що перевагу будь – якому із них надати тяжко. І в цьому є найбільша особливість і загадковість цієї будівлі.

Внутрішнє оздоблення церкви, як для Полісся, є багатим, хоча за документальними джерелами церква була убогою, з одноярусним іконостасом. Нині тут розкішний триярусний позолочений іконостас, з іконами й різьбленням доволі майстерної роботи. Ікони писані на полотні й дереві, деякі з них мають мистецьку та історичну цінність. Оригінальним оздобленням і різьбленням виділяються царські ворота. Це вказує на те, що в той час, коли будувалась і прикрашалась церква, над її благоустроєм працювали кращі майстри, руками яких, мабуть, звівся православний храм не тільки в Морочному, але й в інших селах нашого Полісся. Жаль, що історія цю красу не повністю зберегла до наших днів.

Поряд із храмом збудовано двоярусну під чотирихилим дахом дзвіницю. Тут найстаріший дзвін. Про його вік свідчить вигравіруваний напис: - "Сей колокол пожертвован императором всея Росии Александром I 1818 год." Відомо, що у ті роки російський самодержець здійснював поїздку Мінською та Волинською губерніями, де його і застала звістка про народження престолонаслідника. Задоволений імператор повелів зробити щедрі пожертви на православні церкви, і таким чином Морочненський храм має цей прекрасний дзвін.

Стіни в ній складені у зруб тільки у першому ярусі, далі вони складені через вдовбані кутові каркасні стовпи, другий же ярус дзвіниці роблять шатровим, який вінчається поперечними балками – сволоками (на них підвішені дзвони) і дахом, опертим на «стовп – король», другий ярус займає приблизно 1/3 висоти

першого. Дзвіниця храмового комплексу села Морочне зберегла в собі ті конструкції і форми, що мають своє походження у народній традиції ще із давніх століть. Як ото шатровий каркасний верх, чотирихилий дах, опертий на «король» і zarazом елемент зрубної будівлі із врізаними вічками й дверима, що відповідає пізнішому часу в будівельній традиції Полісся, які зберігались тисячоліттями.

В 2014 році проведено реконструкцію пам'ятки архітектури місцевого значення - церкви Святої Параскеви, яка проходила із збереженням архітектурного стилю і форми приміщення.

Комплекс храму Святої Параскеви, а це сама будівля церкви, дзвіниця, церковний цвинтар, що знаходиться на узвишші неподалік невеликої річки Ножик - притоки Прип'яті, несе у собі дивовижну архітектурну красу, через що й виникає захоплення майстерністю його будівничих. Тут тільки залишається дякувати за збережену цілісність цієї сакральної монументальності й краси, і вірити в те, що простоять ці храмові споруди не одне століття, доносячи до наступних поколінь велич минулих віків.

Використані джерела :

Тишковець М. Святиня, що віками стоїть на Поліссі : (короткий опис Параскевської церкви с. Морочне) // Західне Полісся. Історія та культура. Вип. 2. – Рівне, 2006. – С. 92-95

Храм Святої Параскеви с. Морочне // Рівненщина туристична : путівник. – К. : Світ Успіху, 2007. – С. 138

* * *

200 років найдавнішій архітектурній пам'ятці місцевого значення – церкві Святої Великомучениці Параскеви (1815р.) // Календар знаменних та пам'ятних дат Зарічненщини на 2015 рік : реком. бібліогр. покажч. / Зарічненська ЦРБ, метод.-бібліогр. відділ. – Зарічне, 2014. – С. 21-25

Дубінець П. Історія розвитку православної церкви південної Пінщини XVI-XIX століть на основі розгляду особливостей церковної архітектури, іконописного мистецтва, церковного начиння : [про пам'ятки архітектури Зарічненського району]. – Зарічне, 2007

Дубінець П. Храм Святої Мучениці Параскеви (с. Морочне) // Архітектурні пам'ятки Зарічненщини : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 22-25

Дубінець П. Ювілей храму Святої Параскеви : [185 років з часу побудови і освячення церкви в с. Морочне Зарічненського району] // Полісся. - 2000. - 24 лист.

Значима подія : [в с. Морочне Зарічненського району 18 липня 2012 року було освячено нові куполи Свято-Параскевської церкви] // Полісся. - 2012. - № 28/19 лип./ - С. 4

Оновлюють церкву : [в с. Морочне Зарічненського району проходить реконструкція пам'ятки архітектури місцевого значення - церкви Святої Параскеви, яка проходить із збереженням архітектурного стилю і форми приміщення] // Полісся. - 2014. - № 37/18 верес./ - С. 10

Параскевська Церква : за кліровими відомостями 1914 року // Полісся. – 2006. - №49 / 8 груд./.

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - № 19/14 трав./ - С. 9

У розпалі – ремонт : [про архітектурну пам'ятку місцевого значення - Морочненську церкву Святої Параскеви, яка датується 1815 роком і знаходиться в с. Морочне Зарічненського району] // Полісся. - 2012. - № 19/17 трав./ - С. 4

* * *

Церква Параскеви-мучениці // Архітектурні пам'ятки Зарічненщини : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 19-25

* * *

Параскевська церква с. Морочне : фото // Зарічненщина. Зелений туризм. Нобель : фотоальбом. – Рівне, 2013. - 32

Церква Святої Великомучениці Параскеви (1815 рік) : фото // Нагорнюк О.Вузькоколійка. 106 кілометрів Полісся. - С. 42

Архітектурні пам'ятки Зарічненщини [Електронний ресурс] : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 19-30. – Режим доступу :

http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана.

Календар знаменних та пам'ятних дат Зарічненщини на 2015 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2014. – С. 21-25. – Режим доступу : http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана

ЦЕРКВА РІЗДВА БОЖОЇ МАТЕРІ с. МУРАВИН

Село Муравин розташоване в південній частині селища Зарічне. До середини ХХ-го століття це було окреме поселення, але з перенесенням із Морочного в Погост Зарічний районного центру, весною 1946 року, останній був перейменований в Зарічне. Місцевість між ним і Муравином стала швидко

забудовуватись, та так, що невдовзі в адміністративно – господарському плані села Муравин не стало, а все поселення, де розкинувся райцентр, стало називатись селищем Зарічне. Проте в людській історії і побутовому вжитку ця частина Зарічного

називається по-колишньому – Муравином. Докладних історичних даних про нього нажаль немає. Втім, люди заселили цю мальовничу місцевість понад річкою Стир ще в період раннього середньовіччя. Найдавніша писемна згадка відноситься до 1495 року. Записана вона в книзі «Ревизия пушц и переходов звериных в бывшем Великом Княжестве Литовском, с присовокуплением грамот и привелегий на входы в пуши и на земли. Составлена старостой Мемботовським Григорием Богдановичем Воловичем в 1599 году». Свою назву село отримало від слова «Мурава» - лугова трава. Такої трави дуже багато в заплавах ріки Стир, що цілком відповідає

історичному найменуванню поселення, яке й розкинулось на березі цієї річки.

В середині XVIII століття село належало Пінським римо – католицьким ченцям Домініканського ордену. Вони збудували в 1760 році нинішню Різдво - Богородичну церкву. Спочатку як костел, але із поширенням впливу російської церкви на Поліссі. XIX століття для християн західного віросповідання в Російській імперії було століттям випробувань і зменшення свого впливу під тиском православної церкви. Зменшення цього впливу відбулось в «добровільному» і примусовому переході вірних в «православ'є», запровадженні нових обрядів та церковних правил. А останні заключали в собі і домінування уніатських і римо – католицьких храмів під православні. І хоча процес цей відбувався не одноразово і швидкоплинно, проте мав вагоме значення в літописному житті будь-якої парафії. Те ж ми бачимо і з храму в Муравині, який в 1877 році зазнав капітального ремонту і можна тільки здогадуватись, в чому цей ремонт заключався.

За «Історико-статистичним описом Мінської єпархії», складеним архімандритом Миколою і виданим в 1864 році : «Діюча приходська церква, яка знаходиться на краю села, побудована в 1760 році римсько-католицькими монахами Домініканського ордену, а в 1877 році відремонтована. Зовні не пофарбована, внутрішні стіни без побілки й теж не пофарбовані. Іконостас пофарбовано в білий колір, із пілястрами, позолоченими рамами, різьбою. Престол один – в ім'я Різдва Пресвятої Богородиці. Ікони тут «нового письма». До Приходу входять містечко Погост Заречський», Староконі, Іванці та Привітівка. Приписаня церкви Погостська, Старокінська, Іванчицька та Привітівська (записано Привотовковская). Відзначено, що Погостська Успенська побудована в 1790 році за кошти прихожан, а Старокінська Миколаївська – у 1790 році священником Лицевичем. Тут зберігаються метричні книги з 1730 року. Прихожан 1287 чоловік, їхня релігійність низька. Хресна хода організовується лише під час громадських бід. У приході є церковно – приходське попечительство. Школи немає, тому відсоток грамотності дуже мало помітний».

За кліровими відомостями 1932 року : «Церква у Погост-Зарічному Поліській єпархії, третього (у Хойно) благочинного округу, Морочнівської гміни була збудована в 1760 році на пожертви прихожан. Okремо збудована дерев'яна дзвіниця. Приписними до неї були церкви Святого Миколая у с. Старі Коні і Покровська – у Іванчицях».

Первинну цілісність архітектурно – композиційного стилю і типологію, храм зберіг й до цього часу. У своєму плані храм відноситься до хатніх храмів Поприп'ятського Полісся. І належить він до групи будівель північно – поліського типу з дзвіницею на західному фасаді. Група таких храмів сформувалась саме в цьому куточку Полісся. Це явище є локальним для Пінського Полісся, адже в прилеглих районах Білорусі, також помічено наявність таких храмів. На думку дослідника культових будівель Полісся В. Завади – «навіть першого погляду на згадану групу хатніх храмів буде достатньо, щоб кваліфікувати їх як своєрідне заломлення в архітектурі будівель північно – поліського типу дерев'яних будівельних храмів з дзвіницею над бабинцем, що можна пов'язати з готизмами у традиційному культовому будівництві Українського Полісся».

За поданням П. Дубінця, композиційну основу храму складають два послідовно розташовані із заходу на схід зруби нави та апсиди відповідно прямокутної видовженої та пластично гранчастої форми. Наявність вздовж периметру храму парних стовпів – опор «лисиць», для зміцнення стін будівлі, дозволяє підтверджувати давність зведення цього храму.

У нинішній час будівля Різдво – Богородичної церкви села Муравин є найстарішою сакральною спорудою Півдня Пінщини, і найстарішою із усіх споруд регіону, докладні відомості про рік будівництва якої збереглися в різних історичних та церковних документах. Попри церковно ідеологічну та конфесійну залежність, наявність цього храму та подібних до нього в інших селах Полісся, свідчать про стильовий різновид та архітектурну різноманітність поліських майстрів, котрі із побудовою перших подібних храмів удосконалювали довершеність цієї стилістики в спорудженні

наступних. А компактну локалізацію подібних храмів, можна сміливо віднести до своєрідного комплексу церковних будівель, що можуть служити відображенням, або ж такою собі візитною карткою унікальності храмового будівництва цього куточка Полісся.

На даний час в с. Муравин (нині смт Зарічне) на одній території знаходиться дві церкви : одна – найстаріша сакральна будівля району - Різдво Богородична церква 1760 р. і друга – нова – Свято-Різдво-Богородична церква, 2011 р. Обидві на даний час діючі.

Використані джерела :

Завада В. Т. Дерев'яні храми Полісся : [про архітектурну пам'ятку - церкву Різдва Богородиці в с. Муравин] . – К. : Техніка, 2004. – С.134-135.

255 років найстарішій сакральній споруді регіону - Церкві Різдва Божої Матері в с. Муравин (1760р.) // Календар знаменних та пам'ятних дат Зарічненщини на 2015 рік : реком. бібліогр. покажч. / Зарічненська ЦРБ, метод.-бібліогр. відділ. – Зарічне, 2014. – С. 14-16

Дубінець П. Храм Різдва Божої Матері: [про архітектурну пам'ятку XVIII ст. на території Рівненщини – церкву Різдва Богородиці, розташовану у Муравині - передмісті смт. Зарічного] // Дубінець П. Історія розвитку православної церкви південної Пінщини XVI-XIX століть на основі розгляду особливостей церковної архітектури, іконописного мистецтва, церковного начиння. – Зарічне, 2007

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - № 19/14 трав./ - С. 9

Церква Успіння Пресвятої Богородиці : православні церкви району в минулому : за кліровими відомостями 1932 р. // Полісся. – 2006. - № 47 /24 листоп./

Архітектурні пам'ятки Зарічненщини [Електронний ресурс] : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 14-18. – Режим доступу :

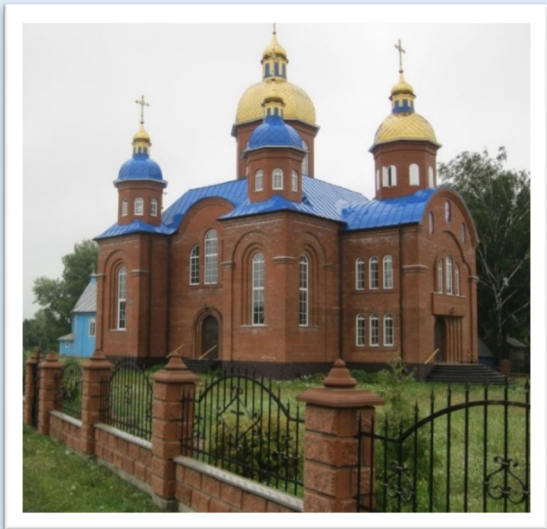
http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана

Календар знаменних та пам'ятних дат Зарічненщини на 2015 рік [Електронний ресурс] : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2014. – С. 14-16. – Режим доступу : http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана

Церква Різдва Пресвятої Богородиці. 1760 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.parafia.org.ua/USA/church/tserkva-rizdva-presvyatoji-bohorodytsi-8/> . – Назва з екрана.

СВЯТО-РІЗДВО-БОГОРОДИЧНА ЦЕРКВА с. МУРАВИН

На даний час в с. Муравин (нині смт Зарічне) на одній території знаходиться дві церкви : одна – найстаріша сакральна будівля району - Різдва Богородична церква 1760 р. і друга – нова – Свято-Різдво-Богородична церква, 2011 р. Обидві на даний час діючі.

1995 р. – освячення місця під забудову.

1995 – 1998 рр. – збір коштів на будівництво

1998 – 2011 рр. - роки будівництва церкви.

18 жовтня 2011 р. - освячення (відкриття) Різдва-Богородичної церкви.

Село Муравин розташоване в південній частині селища Зарічне. До середини ХХ-го століття це було окреме поселення, але з перенесенням із Морочного в Погост Зарічний районного центру, весною 1946 року, останній був перейменований в Зарічне. Місцевість між ним і Муравином стала швидко

забудовуватись, та так, що невдовзі в адміністративно – господарському плані села Муравин не стало, а все поселення, де розкинувся райцентр, стало називатись селищем Зарічне. Проте в людській історії і побутовому вжитку ця частина Зарічного називається по-колишньому – Муравином. Докладних історичних даних про нього нажаль немає. Втім, люди заселили цю мальовничу місцевість понад річкою Стир ще в період раннього середньовіччя. Найдавніша писемна згадка відноситься до 1495 року. Записана вона в книзі «Ревизия пуцц и переходов звериных в бывшем Великом Княжестве Литовском, с присовокуплением грамот и привелегий на входы в пуцци и на земли. Составлена старостой Мемботовським Григорием Богдановичем Воловичем в 1599 году». Свою назву село отримало від слова «Мурава» - лугова трава. Такої трави дуже багато в заплавах ріки Стир, що цілком відповідає історичному найменуванню поселення, яке й розкинулось на березі цієї річки.

В середині XVIII століття село належало Пінським римо – католицьким ченцям Домініканського ордену. Вони збудували в 1760 році нинішню Різдво - Богородичну церкву. Спочатку як костел, але із поширенням впливу російської церкви на Поліссі. XIX століття для християн західного віросповідання в Російській імперії було століттям випробувань і зменшення свого впливу під тиском православної церкви. Зменшення цього впливу відбулось в «добровільному» і примусовому переході вірних в «православ'є», запровадженні нових обрядів та церковних правил. А останні заключали в собі і домінування уніатських і римо – католицьких храмів під православні. І хоча процес цей відбувався не одноразово і швидкоплинно, проте мав вагоме значення в літописному житті будь-якої парафії. Те ж ми бачимо і з храму в Муравині, який в 1877 році зазнав капітального ремонту і можна тільки здогадуватись, в чому цей ремонт заключався. Будівлю обшальювали, неодноразово її фарбували, оновлювали, але час невблаганний, тому було прийняте рішення збудувати нову церкву. Влітку 1995 р. Варфоломій, Архієпископ Рівненський та Острозький, освятив місце під забудову майбутнього храму, та відбулося закладання першого каменю. На той час настоятелем Різдва-

Богородичної церкви був отець Микола Полухович. Поскільки саме в той період підходило до завершення будівництво храму Успіння Божої Матері в смт Зарічне, благочинний району отець Миколай був призначений настоятелем у ньому. Настоятелем церкви Різдва Богородиці став отець Ігор, який продовжив далі розпочату справу будівництва нового храму. Зі слів отця Ігоря з 1995 року по 1998 рік проводився збір коштів на будівництво. Щомісячно збирались кошти у прихожан. Чималу грошову допомогу надали О. Дубінецький, А. Побережний, М. Євтух, В. Горбачевська, Ю. Пукало, Л. Ковалевич. Кошти, необхідні для будівництва храму, надходили від райдержадміністрації, ВАТ «Заріченська ЦРА №35», Селищної ради, Агробуду. Відчутну допомогу транспортом надав ШБД-6, необхідними для будівництва лісоматеріалами забезпечив Держлісгосп.

Влітку 2000 року було залито фундамент та почали зводитись стіни споруди.

Очолював будівництво прораб Микола Олексійович Кухаренко. Будівельники – молоді хлопці, місцева молодь віком 20-25 років, щоденно задіяно було не менше десяти чоловік. Кажуть, хтось збудував старий храм для нас, тепер ми новий збудуємо. Покривали главки куполів позолотою майстри з Березного.

Свято-Різдва-Богородична церква в Муравині це не маленька церква, а собор на сім куполів.

18 жовтня 2011 року, відбулось відкриття – здійснення чину освячення церкви Різдва Богородиці Архiepіскопом Сарненським і Поліським Анатолієм.

На даний час проводяться роботи по внутрішньому оздобленню церкви та здійснюється будівництво дзвіниці.

Церква збудована по проекту архітектора Туркової О. П., головний інженер проекту - Байдан Є. Ф. Головний інженер – Семенченко Р. І. Замовник – громада церкви. Будівництво здійснювалося господарським способом. Площа забудови 355,3 м². Загальна площа - 440,6 м². Дзвіниця 36,0 м²

Новозбудована Свято-Різдва-Богородична церква буде служити не одному поколінню громади, радує всіх своєю величністю.

Використані джерела:

Алексіюк Т. Велична духовна подія : [про новозбудований храм Різдва Богородиці в смт Зарічне (Муравин) розповідає протоієрей, отець Ігор, настоятель Різдва-Богородичної церкви] / Т. Алексіюк // Полісся. - 2011. - N 40/13 жовт./ - С. 1,2

Алексіюк Т. Освячення храму : [18 жовтня 2011 р. в смт. Зарічне пройшло відкриття новозбудованого Різдва-Богородичного храму] / Т. Алексіюк // Полісся. - 2011. - N 41/20 жовт./ - С. 1,2

Вечір колядок : [12 січня 2014 р. в храмі Різдва Богородиці (с. Муравин) проходив вечір колядок, куди були запрошені хори з різних приходів району] // Полісся. - 2014. - N 2/16 січ./ - С. 1

Гордієвська Н. На часі зведення нового храму // Полісся. – 2001. – 27 лип.

Розраховуємо на власні сили : [новий храм – різдва Святої Богородиці – в Муравині зводиться в основному на пожертви прихожан] // Полісся. – 2008. - №24/ 26черв./

СВЯТО - ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА с. НЕНЬКОВИЧІ

Освячення місця під забудову Свято-Покровської церкви – липень 1990 року.

Церква будувалась на кошти та силами громади села. Освячення Свято-Покровської церкви с. Неньковичі відбулось 9 серпня 1991 р., перша служба, січень 1992 р.

За «Історико-статистичним описом Мінської єпархії», складеним архімандритом Миколою і виданим в 1864 році є наступні відомості: «Про будівництво давньої церкви нічого не відомо. У записах архімандрита Миколи 1864 року вказано, що діюча церква побудована в 1828 році священником Вікентієм Стржалко. А в описі 1878 року записано, що церква в Неньковичах побудована в 1823 році на кошти прихожан. Тут

зберігаються метричні книги з 1823 року. Зовні пофарбована в червоний колір, усередині – в голубий. У церкві 19 ікон: 3 нові «хорошого живопису», інші старовинні. Престол – в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці. До приходу входять села Неньковичі та Мутвиця. Прихожан 735, вони займаються виключно землеробством. Тут 2 кладовища. Релігійність селян посередня. Хресна хода здійснюється один раз на рік у Неньковичах. У приході є церковно – приходське попечительство. Школи немає, тому грамотних тут не більше 5 чоловік».

За кліровими відомостями 1931 року, підготовленими членом Спілки краєзнавців України Павлом Дубінцем, попередня «Покровська церква села Неньковичі побудована в 1823 році. Її річний кружечний дохід становить 90 злотих. Землі при церкві є 42 десятини 569 квадратних сажнів. Ця площа не дозволяє повністю задовольнити потреби щодо утримання церковного притчу. Копії з метричних книг зберігаються у церкві з 1799 року. В бібліотеці є 5 томів книг для читання. Настоятелем храму служить священник Георгій Лазаревич, 1883 р.н., родом із Лунінецького уїзду. Псаломщик – Філімон Сімуїлик, 1891 р.н., із села Лопатіно Пінського уїзду. В приході налічується 183 двори. У них проживають 848 чоловіків та 652 жінки. З євреїв (чоловіків) 10, (жінок) 13. Баптистів – 1 двір (4 чоловіки і 3 жінки). До приходу належать села Неньковичі та Мутвиця».

Нова Свято - Покровська церква в с. Неньковичі збудована на місці попереднього храму.

Використані джерела:

Завада В. Т. Дерев'яні храми Полісся : [про храми сіл Новорічиця, Кухче, Іванчиці, Муравин, Неньковичі, Вичівка Зарічненського району]. – К. : Техніка, 2004. – С. 132-135

Дубінець П. Покровська церква : [історія церкви с. Неньковичі Зарічненського району] // Полісся. - 2007. - №5/9лют./

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана

інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - № 19/14 трав./.
- С. 9

БУДИНКОВА ЦЕРКВА ІОАНА БОГОСЛОВА с. НІГОВИЩІ

Село Ніговищі, що знаходиться на кордоні з Білоруссю, з однієї сторони, та з Волинню, з другої сторони, адміністративно відноситься до Омитської сільської ради і з кількістю населення в більш як сорок чоловік, умовно відноситься до вимираючих сіл.

Проте, життя подарувало місцевим жителям багато величних подій, до яких долучаються й перші особи району, і керівники різного рівня, духовенство, жителі не тільки сусідніх сіл, а й інших населених пунктів Зарічненського району та Любешівського району Волинської області.

14 червня 2012 року чин освячення будинкового храму на честь апостола і євангеліста Іоанна Богослова звершив, з благословення Владика, Архімандрит Фіофан (Федюкевич), секретар Сарненсько-Поліської єпархії.

Будувалась церква п'ять років. В 2007 році в цей край вперше приїхав Сергій Іванович Ліпатніков, глибоко віруюча людина, житель південного Миколаєва, бізнесмен, який шукав красиве, недоторкане цивілізацією місце для втілення свого задуму. Цим місцем став найвіддаленіший, прикордонний куточок Зарічненського району – село Ніговищі. Непростий шлях будівництва й реалізації задуманого довелося пройти меценату. Допомогали Сергію Івановичу його сім'я – сини, дружина, підтримували давні, духовно близькі друзі. А найбільшим порадником і помічником на Зарічненщині став священник Павло Дубінець. Значний вклад у справу внесли також Кирикович Василь Федорович, Швая Валентин Олександрович, Калюта Сергій Миколайович, Богданович Любов Леонтіївна, Савічова Клавдія Іванівна, голова Омитської

сільської ради Жушма Сергій Миколайович та багато інших сподвижників богоугодної справи.

14 червня 2013 р. уперше за всю історію існування Ніговищ, це село відвідала висока духовна особа - Архієпископ Сарненський і Поліський Анатолій. У співслужінні з 9-ма священиками та 2-ма дияконами, Владика звершив Божу літургію в будинковій церкві Іоана Богослова, що рік тому, з його благословення, була освячена. У словах проповіді Архієпископ наголосив, що храм господній у Ніговищах буде не лише місцем для звернення богослужінь, він буде слугувати й іншим духовним потребам людей, бо є місцем, де старенькі жителі села можуть зустрітися й поспілкуватися не тільки поміж собою, а й з людьми, яких вони за інших обставин, можливо, ніколи б і не зустріли, чи не побачили. Цей храм – як промінчик у широкий світ.

За труди, понесені во славу Божу, во славу Церкви святої й укріплення Віри православної – Архієпископ Сарненський і Поліський Анатолій нагородив ювілейною медаллю Хрещення Русі Сергія Івановича Ліпатнікова, засновника будинкової церкви в с. Ніговищі.

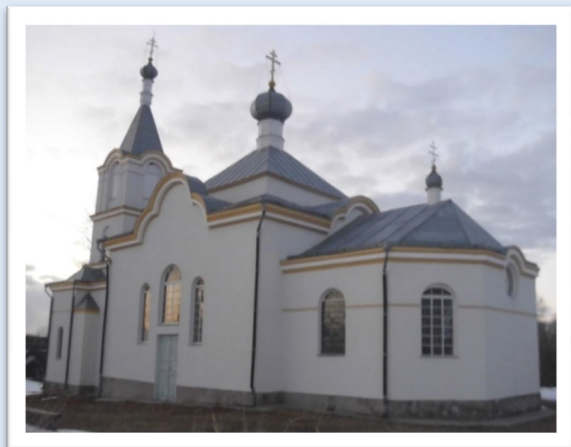
Використана література :

Алексіук Т. Свіча, запалена промислом Божим // Полісся. – 2012. - №37/20 верес./

Велика подія у маленькому селі // Полісся. – 2013. – № 24/20 черв./

Для кожної людини // Полісся. – 2013. - №20/23 трав./

СВЯТО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКА ЦЕРКВА с. НОБЕЛЬ

Освячення території під забудову церкви відбулося 30 березня 2009 р. З цього часу і до 28 травня 2010 р. тривало будівництво та внутрішні роботи. 28 травня 2010 р. відбулося освячення новозбудованого храму

Село Нобель є найдавнішим із задокументованих населених пунктів регіону. Письмові джерела про це село зафіксовані у Київському та Галицько – Волинському літописах. У пізньому середньовіччі містечко Нобель відіграло чималу роль у торгівельних, економічних та культурних зв'язках на Поліссі. Найвідоміший із істориків України Михайло Грушевський у своїй монументальній, багатотомній праці «Історія України-Руси» серед головних центрів Турово – Пінського князівства та в цілому Полісся називає і Нобель.

У пізнішому середньовіччі в містечку діяв православний чоловічий монастир на честь Преображення Господнього. А в XVIII столітті було аж 5 церков. Ще в першій половині XIX століття поселення, в якому проживало не більше тисячі жителів мало дві церкви: Преображення Господнього та Різдва Божої матері, яка в тім вже була приписана до першої.

За «Історико-статистичним описом Мінської єпархії», складеним архімандритом Миколою і виданим в 1864 році є наступні відомості: «У місті Нобель, за переказами, було 5 церков. Одна із них, Пречистенська, була приписана в 1840 році до Преображенської, яка згоріла від блискавки 22 серпня 1875 року. Приход залишився без церкви. Збережено 7 дзвонів згорілої церкви, метричні книги з 1775 року. До приходу входили місто Нобель та село Сваловичі. Прихожан 1206, більшість із них міщани, вони займаються землеробством та рибним промислами. Рибна ловля в Ноблі в оренду не здається, а притч сам користується нею. Кладовище в приході одне, на ньому дерев'яна каплиця. Ступінь релігійності середній. У приході є церковно- приходське попечительство та церковно – приходське училище. Але навчання там проводиться не кожен рік. Відсоток грамотних непомітний».

У 1875 році церква Преображення Господнього згоріла від удару блискавки і село залишилось без храму. Згодом святиню відбудували з того ж самого матеріалу – дерева, але й вона послужила людям не довго. В роки першої світової війни, під час артилерійського обстрілу, храм знову згорів. І тільки в 1927 році на високій замковій горі відбудували ще одну церкву, на цей раз із цегли. Це був перший кам'яний храм на території нинішньої Зарічненщини. Проте рішенням райвиконкому

тодішнього Дубровицького району від 19 липня 1965 року Нобельську церкву, разом із церквами сіл Локниця, Кутин та Кухче було знято із державної реєстрації, а це означало, що на їх долю чекають тяжкі випробування.

Рівно через півстоліття, осінню 1977 року, храм розділив долю своїх попередників. Пізно ввечері храм загорівся, вогонь знищив іконостас, високохудожнє різьблене панікадило і чимало ікон та іншого начиння. Зникли і п'ять церковних дзвонів, відголос котрих із узвишся, де стояла церква, було чути не на один десяток кілометрів. До пожежі церква двадцять років простояла недіючою, але навіть такою вона не давала спокою будівничим «світлого» комуністичного «раю». За словами П. Дубінця, вона була спалена по вказівці партійного керівництва. Останки цегельних стін, подібно зруйнованій фортеці довго ще жахали своїми руїнами навколишню мальовничу місцевість. Тринадцять років простояли руїни спаленої церкви на березі озера. У часи коли почалась відбудова храмів, на основі цих руїн храм Преображення Господнього у Ноблі було відновлено у тих формах, які мав його попередник.

В 1991 році в селі Нобель була відроджена релігійна громада. З міста Острога були запрошені реставратори, котрі за кошти прихожан почали проводити відновлювальні роботи. За деякий час церква засяяла новими куполами, був відновлений внутрішній інтер'єр. Було закуплено п'ять нових дзвонів, люди цілими сім'ями жертвували необхідними речами на відбудову церкви. Дванадцятого лютого 1993 року високопреосвященніший Іриней архієпископ Рівненський і Острозький разом із собором священників Зарічненського і Дубровицького освятив нововідбудовану святиню і у ньому знову зазвучали піснеспіви церковних відправ, тепер вже у незалежній, глибоко християнській державі, що зветься Україна.

Церква розташована на крутому і просторому пагорбі, тобто на високій замковій горі. Має у довжину 40м, у ширину – 15м, висота дзвіниці разом з хрестом - 25м. Всередині церква вміщає 1000 прихожан. Свою назву Свято-Преображенська церква перебрала від давнього чоловічого монастиря, який був

тут у далекі роки (1840 р.) Храмове свято – 19 серпня, свято Спаса.

На Церковній горі, де розташована нинішня церква знаходяться могили, в котрих поховані священнослужителі та їхні родини. Серед них могила ієрея Варфоломія Прокоповича (помер 28 квітня 1857 року). Після смерті отця Варфоломія настоятелем церкви став його син Флор Прокопович, котрий прослужив у Нобельській церкві до 1905 року і був у свій час навіть благочинним округом. Серед інших поховань слід відмітити могилу сина о. Флора–Фавста, котрий помер у віці 66 років 25 січня 1926 року і мав військовий чин полковника руської армії. Із цього слід відмітити що майже ціле століття настоятелями Нобельської церкви була священницька родина Прокоповичів. У 1927 р. настоятелем церкви став священник Антон Іванович Хох, родом із Гродненської губернії. Цікаво, що пізніше покоління отця Антона назавжди залишилось жити у Нобелі. В передвоєнний і у воєнний час настоятелем церкви був отець Михайло Прокопович Войнович. Це вже був старший батюшка, котрий відіграв помітну роль у житті церкви. Помер отець Михайло у 1946 р. Після смерті отця Михайла настоятелем церкви деякий час був отець Євген Скурат, родом із Лунінецького району Білорусі. Матушка його Тамара Іванівна походила із родини Малайчуків села Морочне. Після отця Євгена і аж до закриття церкви у 1959 році настоятелем храму був отець Павло Оплаканець, котрий до нинішнього дня проживає в місті Рівне, маючи вже похилий вік. Дванадцятого лютого 1993 року високопреосвященніший Іриней архієпископ рівненський і острозький разом із собором священників Зарічненського і Дубровицького освятив ново відбудовану святиню. Настоятелем церкви був назначений отець Володимир із Морочнівської церкви, котрий виявив бажання нести послух в Нобелі.

Зараз, після капітального ремонту, зробленого силами прихожан в 2010-2011р., церква має такий вигляд. З 2012 р. в Нобель присланий священник Гуменюк Олександр Олександрович, який веде богослужіння в Нобельському храмі на даний час.

Використані джерела :

Басараба В. На Замковій горі : [про величний Свято-Преображенський храм у с. Нобель Зарічненського району] // Басараба В. Нобель на озері Нобель. – Рівне, 2003. – С. 35-38

Дубінець П., Прохорович Н. Церкви та храмові свята древнього Нобля // Західне Полісся: Історія та культура. Вип. 2. – Рівне, 2006. – С. 96-106

Клірові відомості Преображенської церкви м. Нобель. 1931. Розділ 13. Поліссязнавство. – Рівне, 2005.

Церква Преображення Божого в с. Нобель // Архітектурні пам'ятки Зарічненщини : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 45-47.

* * *

Велике свято духовності : [православна громада села Нобель 12 лютого 2013 р. святкувала двадцятилітній ювілей освячення Свято-Преображенського храму] // Полісся. - 2013. - N 7/21 лют./ - С. 4

Дубінець П. Дзвони скорботи і надії : [про історію храмового будівництва у Зарічненському районі розповідає священник і краєзнавець в миру - Петро Дубінець / П. Дубінець // Вісті Рівненщини. - 2013. - №42/18 жовт./ - С. 14

Дубінець П. Нобельська святиня : [про історію архітектурної пам'ятки Зарічненського району - церкву с. Нобель] / П. Дубінець // Полісся. - 2010. - N 49/16 груд./ - С.13

Дубінець П. Свято-Преображенська церква : [історія церкви с. Нобель, яка відбудована у 1927р.] // Полісся. – 2007. - №6/16 лют./

Дубінець П. Дзвони скорботи і надії : [про історію храмового будівництва у Зарічненському районі розповідає священник і краєзнавець в миру Павло Дубінець / П. Дубінець // Вісті Рівненщини. - 2013. - №42/18 жовт./ - С. 14

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця,

* * *

Архітектурні пам'ятки Зарічненщини [Електронний ресурс]:
бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С.
45-47. – Режим доступу :

http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана.

ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА с. НОВОРІЧИЦЯ

Датою заснування Покровської церкви в с. Новорічича можна вважати 1802 рік. Саме ця дата стояла на одному з найстаріших дзвонів церковної дзвіниці. В записах Мінської Єпархії за 1864 рік згадується про Покровську дерев'яну церкву, яка була приписана до Морочненської церкви.

Вишуканий храм

Покровської церкви села Новорічича - це храм, що зберігся у своїй архітектурній цілісності із дерев'яних храмів Зарічненщини. Це село відоме історичній науці як село, що носило назви Ваньки та Вулька Річицька. Місцевий православний храм ніколи не був самостійним у своєму парафіяльному житті, а приписаним до Параскевської парафії села Морочне. Іншою особливістю цього храму є те, що у ХІХ столітті в ньому знаходилась чудотворна ікона Спасителя і велась літопись чудо творінь біля неї. Нажаль із припиненням церковного життя і після пограбування і наруги над храмом, будь-які джерела про місцезнаходження цієї ікони, як і літопись, відсутні.

На думку дослідника дерев'яного церковного зодчества професора В. Завади «пальму першості» у своєрідному

рейтингу двозрубних храмів північно – поліського типу надійно утримує саме Покровська церква у селі Новорічиця. У своїй монографії «Дерев'яні храми Полісся», він звертає увагу на те, що в жодному із історичних джерел ця споруда не згадується, і робить припущення, що Покровська церква первісно була споруджена в іншому місці, звідки її у 20 – х роках минулого століття перевезли у Новорічицю, де водночас прибудували бабинець і інші елементи пізнішого походження. Наскільки таке припущення достовірне, з'ясувати на місці та через архівні пошуки допоки неможливо. Тому всі зазначені аспекти будівельної історії цієї споруди, починаючи з точної дати і місця її будівництва вимагають більш кропітких бібліографічних та архівних досліджень.

Композиційну основу пам'ятки складають первісні зруби апсиди і нави, відповідно шестикутної та прямокутної в плані форми, до яких було прибудовано невисокий зруб бабинця та каркасних сіней. Незважаючи на досить велику популярність цієї типової схеми на території північно–західних районів Українського Полісся, її майстерне використання в архітектурі Новорічицької церкви дозволяє говорити про високий професійний рівень її будівничих, відносячи храм до числа кращих зразків традиційного культового будівництва регіону. Це проявилось зокрема у тонко знайдених пропорціях і співвідношеннях між головними елементами будівлі і високим п'ятисхилим дахом та пластичною маківкою на його гребені, загальною масою каркасного даху та нижніх зрубів будівлі.

Не меншою досконалістю відрізняється також декоративно – пластичне рішення профільних, тонко вирізьблених хорів, пластичного восьмигранного ліхтарника на гребені двосхилого даху і , що особливо приваблює – фігурний виріз між вівтарем і навою, який композиційно з'єднує ці приміщення у єдине архітектурно – просторове ціле.

За словами П. Дубінця, великий вплив на православну церкву культури краю мав латинський Захід, особливо в період унії з Римом. Проявлялось це і через насичення храмів іконами прозахідного письма, різьбленими фігурами, святих, розп'яття Ісуса Христа. Подібне ми можемо бачити в Покровському храмі села Новорічиця, де по верхніх кутах іконостасу,

розміщено фігури Ангелів вирізьблених із дерева. За свідченнями старожилів села вони є ті, що ще були на іконостасі колишньому пограбованому та зруйнованому. До речі горнє місце вівтаря цього храму, прикрашає високомистецько вирізьблений дерев'яний кіот, що також є залишком давніх мистецьких святинь цієї церкви. Є підстави вважати наявність фігур – ангелів і кіоту тими, що вони були витворені у часи унії з Римом, коли вона панувала на Поліссі.

В роки Великої Вітчизняної війни в 1943 р. один із снарядів влучив у церкву, пройшовши через дві стіни і на віддалі 50-60 метрів розірвався. Після війни настоятелем церкви став Шибот Олексій. Потім храм закрили на три десятки років. 1988-1989рр. – ремонт церкви.

На кінець радянської епохи, цей унікальний у своїй вишуканості храм, являв собою доволі пригнічене видовище. З постанням Незалежної України, храм відновили і з 14 серпня 1989 року в церкві знову проводяться богослужіння тепер вже як самостійної парафії.

У своєму архітектурному вигляді храм с. Новорічиця є справжньою окрасою не тільки села, а й усього Полісся.

Розміщена на пригорку у центрі села, церква являє собою безцінний взірець довершених вмінь поліських будівничих майстрів, що володіли своєю майстерністю і передавали її із роду в рід для того, щоб донести до нас велич і красу православної культури цього краю. Збережені дерев'яні святині ми нині можемо не тільки споглядати, а й характеризувати ту чи іншу збережену пам'ятку, повертаючись в своїй уяві у минулі століття людської історії.

Використані джерела :

Дубінець П. Історія розвитку православної церкви південної Пінщини XVI-XIX століть на основі розгляду особливостей церковної архітектури, іконописного мистецтва, церковного начиння : [про пам'ятки архітектури Заріченського району]. – Зарічне, 2007

Завада В. Т. Дерев'яні храми Полісся: [про храми сіл Новорічиця, Кухче, Іванчиці, Муравин, Неньковичі, Вичівка Заріченського району]. – К. : Техніка, 2004. – С. 132-135

Покровська церква с. Новорічиця // **Архітектурні пам'ятки** Зарічненщини : бібліогр. покажч. літератури / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 19-30

* * *

Архітектурні пам'ятки Зарічненщини [Електронний ресурс] : бібліогр. покажч. л-ри/ Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 19-30. – Режим доступу : http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана.

БУДИНОК МОЛИТВИ ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (П'ЯТИДЕСЯТНИКИ) с. НОВОРІЧИЦЯ

Будинок Молитви
Християн Віри Євангельської
(п'ятидесятники)

Роки будівництва: 1987 - 1989
рр.

Дата заснування старого
приміщення – 1921р.

1968 р. – перша реконструкція будівлі.

Першим просвітером був Гальчик Іван, а першим проповідником був Базилюк Федір, якого називають засновником церкви.

В 1989 році на місці старої будівлі був відкритий новий Дім молитви. 1989 рік – дата посвячення.

Із 4 березня 2014 р. по вересень 2014 р. – проведена реконструкція будівлі.

Використані джерела:

Шануймо батька свого і матір: [у період січневих свят громади Християн Віри Євангельської сіл Новорічиця, Кухче, Серники та смт Зарічне мали змогу побувати на святковому богослужінні під назвою «Шануймо батька свого і матір»] // Полісся. – 2008. -№2/18січ./

СВЯТО-ГЕОРГІЇВСЬКА ЦЕРКВА с. ОЛЕКСАНДРОВЕ

Роки будівництва Свято-Георгієвської церкви – 2001-2006.

Ідея по будівництву храму належить митрофорному протоієрею Іоанну (Муляр).

20 квітня 2001 року був зібраний схід села, на якому було піднято питання про будівництво церкви. На сході села було вибрано старосту та касира церкви, а також ревізійну комісію та двадцятку громади.

Свято-Георгіївська парафія була зареєстрована на початку травня 2001 р. Благословенням Високопреосвященнішого Єпископа Анатолія Сарненського і Поліського було освячено місце під будівництво церкви. Відбулося це 6 травня 2001 року священиками місцевим протоієреєм Іоанном (Муляр) та протоієреєм Андрієм (Полюхович).

Будівництво церкви відбувалося за пожертви селян с. Олександрове та за пожертви жителів навколишніх сіл. Будівництво храму тривало з 2001 року по 2006 рік.

6 листопада 2006 року благословенням Високопреосвященнішого Архієпископа Анатолія Сарненського і Поліського був призначений настоятелем Свято-Георгіївського храму ієрей Леонід (Блищик).

13 листопада 2006 року відбулася історична подія в с. Олександрове - було освячено новозбудовану церкву Святого Великомученика Георгія. Освячення храму здійснив Архієпископ Сарненський і Поліський Анатолій разом із священиком Зарічненського благочиння.

Після першої Божої служби було сказано Владикою Анатолієм слова подяки прихожанам новозбудованої церкви с. Олександрове за побудову Великої Святині та відзначено окремих прихожан: старосту церкви Шпаковського В.В., касира церкви Решидову О.М., голову ревізійної комісії Полюхович

Т.С., будівничих Полюховича С.І., Полюхович Н.В. та інших церковними грамотами.

У 2008 р. було розписано стіни храму. Також в цьому році було побудовано огорожу церкви. Навесні 2009 р. лісництвом с. Олександрове було здійснено озелення біля церкви.

На пожертву прихожан біля церкви був встановлений поклонний хрест. За ініціативою настоятеля храму протоієрея Леоніда (Блищик) та підтримки прихожан Свято-Георгіївської церкви у 2013 р. було встановлено позолочений Іконостас, який став окрасою цієї величної Святині.

Записано із слів місцевого священика Леоніда (Блищик)

Використані джерела :

Алексіюк Т. Єдність духу: [13 листопада 2006р. в с. Олександрове освячено новозбудовану церкву Святого Великомученика Георгія Побідоносця, яка стала 21 храмом у Зарічненському районі] // Полісся. – 2006. - №46/17лист./

СВЯТО-ВОЗНЕСЕНСЬКА ЦЕРКВА с. ПЕРЕКАЛЛЯ

Роки будівництва – 1991-1992

Освячена в червні 1995 р.

Перша церква у селі Перекалля була побудована в 1760 році й освячена Андріївською. Храм був зведений з самого дерева і зроблений лише за допомогою сокир. У 1874 році було проведено перший ремонт – реставрацію церкви. Але в 60-х роках двадцятого століття запеклими радянськими атеїстами Андріївська церква була розібрана. З часом, з допомогою тамтешньої влади тих років, на місці церкви залишився височіти лише піщаний пагорб. Лише в 1991 році на місці, де стояла колишня Андріївська церква, було закладено перший камінь під будівництво нового храму. Ініціаторами й організаторами побудови церкви були жителі села: Голувко

Володимир Гнатович, Сидорчук Василь Миколайович та Сидорчук Катерина Самійлівна. Зводилась церква силами місцевого населення. На пожертвування прихожан та з допомогою місцевого колгоспу (технікою) й Привітівського лісництва (деревом), у 1995 році новобудова церкви була зведена й освячена Свято-Вознесенською. Першим і постійним священиком храму є отець Іоан, уродженець села Перекалля.

Використані джерела:

Храмове свято села : [про істрію церкви с. Перекалля Зарічненського району] // Полісся. – 2006. - №51/22груд./

**СВЯТО-ПАРАСКЕВСЬКА ЦЕРКВА
с. ПРИВІТІВКА**

Українська православна Свято-Параскевська церква - Сарненської єпархії. Статут церкви зареєстровано 25 вересня 1991 року. Роки будівництва церкви – 1991-1993 рр. Відкриття Свято-Параскевської церкви - здійснення чину освячення відбулось 18 травня

1993 р.

Настоятель храму Святої Параскеви Сербської – отець В'ячеслав родом з Волині - з Ратнівського району. Сім'я Гиналюків найбагатодітніша в Привітівці та серед всього священицького чину Зарічненщини.

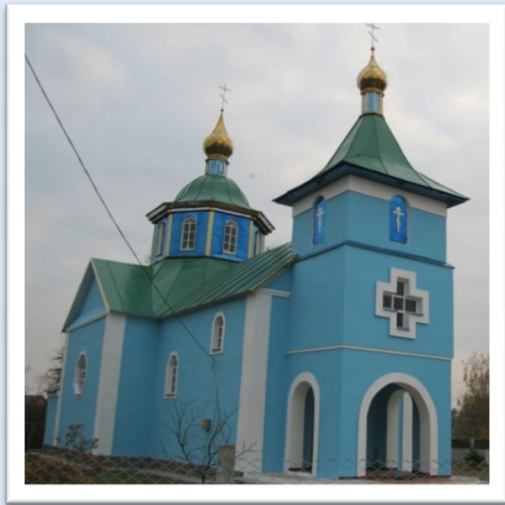
Використані джерела :

Гаврилович Г. Багатство батюшки В'ячеслава : [про настоятеля храму Святої Параскеви Сербської, що в с. Привітівка Зарічненського району] / Г. Гаврилович // Полісся. - 2014. - N 3/23 січ./ - С. 9

Делідон І. Стояв у селі храм // Радянське полісся. – 1990. - № 20/15 лют./

ЦЕРКВА ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ с. РІЧИЦЯ

Церква Покрови Пресвятої Богородиці збудована згідно проекту.

Роки будівництва : 1991-1995
рр.

Будівництво храму здійснювалось під керівництвом місцевого жителя Сьоха Миколи Адамовича за кошти та силами місцевих мешканців.

Церква побудована на місці попереднього храму - Покровської церкви яка була побудована в 1757 році на кошти прихожан. У 1864 році тут проживало 138 чоловіків та 154 жінки.

Використані джерела :

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - N 19/14 трав./ - С. 9

СВЯТО-ВОЗНЕСЕНСЬКА ЦЕРКВА с. СЕНЧИЦІ

Свято-Вознесенська церква розташована в центрі села Сенчиці.

У 2008 році, за ініціативи сільського голови Заулочного Анатолія Яковича, громада на сході села прийняла рішення про зведення в селі церкви.

Зарічненська райспоживспілка зробила громаді крок на зустріч, передавши безкоштовно приміщення магазину для громади. Всі організаційні питання по зведенню Божого храму взяв на себе сільський голова. Фінансові ресурси та робочі руки місцевих жителів допомогли звести храм на честь Вознесіння Господнього.

26 травня 2009 року освячення храму та першу Божу літургію, в співслужінні священиків Зарічненського району, очолив архієпископ Сарненський та Поліський Анатолій. По закінченні Божої служби, владика Анатолій подякував усім, хто потрудився на будівництві Свято-Воскресенського храму та вручив Благословенні Грамоти Валентині Андріївні Дороній, голові правління Зарічненської райспоживспілки, Василю Федоровичу Кириковичу, директору ДП СЛАП «Зарічненський держспецдїгосп», Петру Васильовичу Дуці, директору ДП «Зарічненський лігосп», Олександрю Адамовичу Блищику, комерційному директору Зарічненсьбкої дільниці ЗАТ «Ей-І-Ес Рівнеенерго». З благословення Блаженнішого Володимира, митрополита Київського та всієї України, ініціатора та організатора будівництва Свято-Вознесенської церкви села Сенчиці Анатолія Яковича Заулочного нагороджено медаллю «Рівноапостольного князя Володимира».

На свято Вознесіння, 28 травня, у новоосвяченому храмі пройшла перша церковна служба.

Використані джерела :

Взялися за оновлення церкви : [с. Сенчиці Зарічненського району] // Полісся. - 2014. - № 34/28 серп./ - С. 4

Перша Божа служба відбулася у новому храмі // Полісся. – 2009. - № 21/4 черв./

Усім миром на будівництво храму : [громада с. Сенчиці будує на своїй території церковний храм] // Полісся. – 2008. - №3/25січ./

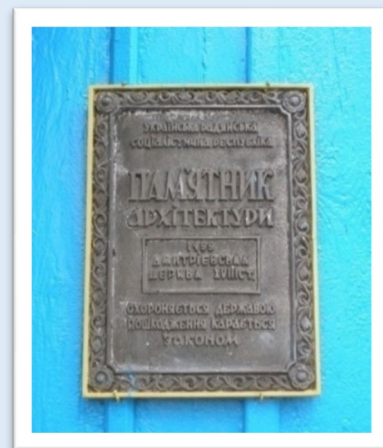
СВЯТО – ДМИТРІВСЬКА ЦЕРКВА с. СЕРНИКИ

Справжньою мистецькою пам'яткою дерев'яної монументальної архітектури є церква святого Дмитра, що у селі Серники. На сьогоднішній день – це єдина у нашому районі архітектурна пам'ятка державного значення.

За кліровими відомостями 1930 року, Свято-Дмитрівська церква містечка Серники Поліської епархії, третього (у Хойно) благочинного округу Вишівської гміни була збудована в 1821 році на кошти прихожан, про що свідчить і дата над поріжком - 1821 р. Вчені ж припускають, що вона була побудована в 1770 р., тому що на дзвіниці, яка розташована поруч, вирізьблено цю дату. Підтверджує дану версію і фундаційний напис на одній з ікон старого іконостасу – «17».

Відштовхуючись від цих особливостей, і порівнюючи храмове будівництво різних періодів історії, цілком вірогідним є те, що нинішній храм у Серниках доносить до нашого часу відображення прадавніх особливостей будівництва. За словами П. Дубінця – члена Національної спілки краєзнавців України : «Можна із впевненістю стверджувати, що церква Святого Дмитрія у селі Серники має найкращі форми, риси і конструкційні елементи, що нашаровувалися не одне століття й покоління в житті талановитих поліських майстрів будівельного ремесла, відображаючи у собі світоглядне бачення жителів цього поліського регіону. Тому не дивно, що на фасаді церкви висить охоронна таблиця: «Пам'ятник архітектури. Дмитрієвська церква XVIII ст.» і дати віків вибиті

на ній, цілком відповідають епосі заснування цього храму, незважаючи на те, що звели його на початку ХІХ століття».

За «Історико-статистичним описом Мінської єпархії», складеного архімандритом Миколою і виданим в 1864 році є наступні відомості : «Про будівництво старої церкви, яка згоріла до 1820 року, нічого невідомо. Нинішня церква, яка знаходиться в центрі села, побудована на кошти прихожан у 1821 році. Зовні церква не пофарбована, а дах пофарбовано у червоний колір. Усередині нижня частина стін пофарбована, верхня побілена. Іконостас пофарбований у зелений колір. Тут 2 престоли: в ім'я Великомученика Дмитрія та ім'я Святителя та Чудотворця Миколи. Метричні книги зберігаються з 1805 року. До приходу входять околиця Серники, село Нові Серники, Дубрівськ та Вовчиці. Приписана церква – Дібрівська Воскресенська, побудована за кошти прихожан. Була приписана церква й у селі Вовчицях, вона закрита в 1831 році. Кладовищ тут 4, і на кожному є каплиця. Прихожан – 2181 чоловік. Більшість із них селяни, але є міщани із колишньої шляхти. Займаються вони землеробством. Прихожани дуже релігійні, хресна хода тут звичне явище. У приході є церковно – приходське попечительство, церковно-приходська школа. Відсоток грамотності серед міщан дуже високий, а серед селян мало помітний».

Церква святого Дмитрія завжди була діючою і знаходилась під наглядом громади. У ній регулярно проводились ремонти, що значною мірою сприяло її збереженню.

Дмитрівська церква – справжня пам'ятка дерев'яної монументальної архітектури. Храм має три куполи й відповідно три частини архітектурного комплексу. Він збудований зі стрижневого дерева, всі деталі споруди скріплені дерев'яними цвяхами, а крупніші – способом урізування. Церква св. Дмитрія має три частини у будівельному плані та відповідно є тридільною, трьохбанною. А місце під забудову вибране таким чином, що церкву видно з усіх куточків села. Приваблює також інтер'єр храму: привертає увагу церковне начиння, настінний живопис, ікони. Особливе захоплення викликає іконостас храму. Це – довершений зразок художнього різьблення й оздоблення, який не має аналогів у районі. Будівництво церкви

фінансували князі Пінські, які в середні віки володіли селом Серники.

У своєму архітектурно – стильовому вираженні сучасний Дмитрівський храм доносить до нас особливості храмового будівництва ще доунійного періоду. Місцеві поліські майстри в особливостях архітектурної конструкції зуміли органічно поєднати досконалість форм із ладом пропорцій великих форм в особливий, тільки йому наявний силует. Ця церква належить до найбільших величних шедеврів поліської школи дерев'яної архітектури.

Цікавим в історичному плані є те, що храм у Серниках зводився у період початку впливу російської церкви в утвердженні цінностей свого канонічного погляду. Серницький храм відображає чисто народний культурний тип храмів – зі зрубними шатровими верхами, які дуже багато зустрічаються на Волині і явно суперечать храмобудівничим канонам російської церкви. Подібне упушення російська церква могла дозволити через те, що не мала надійного синодального нагляду, або ж на будівництві працювала бригада народних майстрів, що мали досвід у зведенні подібних храмів і знали усі «приписи», що передавались усно від майстра до майстра.

Щодо подібності із храмами Волині або південніших районів регіону, то храм Святого Дмитрія має свої відмінності: на Волині у подібних храмах підбанник зводиться восьмигранником прямо на четверику стін, або з дуже невеликим загальом у 1-2 вінці, а вівтар і бабінець взагалі мають не зрубні шатра, а «на королі» чи кроквах, як у Ремчицях Сарненського району чи Хіночах Володимирецького району, так що підбанники виходять невеликими, не $1/1$ чи $3/4$ до ширини стін, а $1/2$, так наче це великі ліхтарі. Вікна у підбанниках врізані дуже низько, щоб світло з них освітлювало шатра – засоми і весь храм залитий світлом згори. Шатра на підбанниках, можливо й не зрубні, а «на королях», принаймні ліхтарів зовсім немає, прямо на велику маковку насаджено ще одну маленьку, а далі – хрест. На думку архітектора Сергія Верговського, - всі ці виразні ознаки мають походження від давніх традицій каркасного будівництва. Це передана через багато поколінь пам'ять про

каркасну вежу – храм у чотири стовпи, які колись стояли у дохристиянські часи по всій Європі.

Відштовхуючись від цих особливостей, і порівнюючи храмове будівництво різних періодів історії, цілком вірогідним є те, що нинішній храм у Серниках доносить до нашого часу відображення прадавніх особливостей будівництва.

Використані джерела:

Державний реєстр національного культурного надбання: пам'ятки містобудування і архітектури України // Пам'ятки України. - 1999. - № 2-3

Пам'ятники истории и культуры Украинской ССР : каталог-справочник. – К. : Наукова думка, 1987. - С. 433

Про доповнення списку пам'яток містобудування і архітектури УРСР, що перебувають під охороною держави : постанова Ради Міністрів УРСР від 6.09.1979 р. № 442

Слободян В. Каталог існуючих дерев'яних церков України і українських етнічних земель // Вісник інституту Укрзахідпроектреставрація. - 1996. - № 4. - С. 127

* * *

Заріченський район // Рівненщина туристична : путівник. – К. : Світ Успіху, 2007. – С. 139 – 140

Дмитрівська церква : [про пам'ятку дерев'яної архітектури в с. Серники Заріченського району] // Щербак С. Д., Триліс В. В. Мандрівка Прип'ятським краєм : путівник. – К., 2007. - С. 31

Дубінець П. Церква Святого Мученика Дмитра : [про давню мистецьку пам'ятку монументальної архітектури – храм Святого Дмитрія в с. Серники] // Дубінець П. Історія розвитку православної церкви південної Пінщини XVI-XIX століть на основі розгляду особливостей церковної архітектури, іконописного мистецтва, церковного начиння. – Зарічне, 2007

* * *

245 років пам'ятці архітектури державного значення - церкві Святого Дмитра Солунського // Календар знаменних та пам'ятних дат Заріченщини на 2015 рік : реком. бібліогр. покажч. / Заріченська ЦРБ, метод.-бібліогр. відділ. – Зарічне, 2014. – С. 17-20

Дубінець П. Свято -Дмитрівська церква : [історія церкви с. Серники, яка побудована в 1821р.] // Полісся. - 2006. - № 48/1 груд./

Дубінець П. Церква Святого Мученика Дмитра села Серники // Архітектурні пам'ятки Зарічненщини : бібліогр. покажч л-и / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 36-38

Муляр І. Церква святого великомученика Дмитрія Солунського : [справжньою мистецькою пам'яткою дерев'яної монументальної архітектури є церква святого Дмитра, що у с. Серники Зарічненського району] / настоятель св. Дмитрівської церкви митрофорний протоієрей Іван Муляр // Полісся. - 2000. - 3 листоп.

Оновлюють стіни хаму : [архітектурну пам'ятку державного значення - Свято-Дмитрівську церкву в с. Серники, громада села вирішила оновити, пофарбувавши стіни] // Полісся. - 2014. - N 31/7 лип./ - С. 4

Свято-Дмитрівська церква : православні церкви району в минулому : за кліровими відомостями 1930 року / П. Дубінець // Полісся. – 2006. - №48 / 1 груд./

190 років : [єдиній в районі архітектурній пам'ятці державного значення - Свято-Дмитрівській церкві, що в с. Серники Зарічненського району - 190 років] // Полісся. - 2011. - N 44/10 листоп./ - С. 1

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - N 19/14 трав./ - С. 9

Храму – 180 років : [8 листопада 2001 року церкві Дмитрія Солунського, що в с. Серники Зарічненського району виповнилося 180 років з часу її відкриття і освячення] // Полісся. – 2001. - 16 листоп.

* * *

Архітектурні пам'ятки Зарічненщини : бібліогр. покажч. л-ри / Зарічненська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 31-38

* * *

Дмитрівська церква : фото // Щербак С. Д., Триліс В. В. Мандрівка Прип'ятським краєм : путівник. – К., 2007. – С. 31

Дмитрівська церква с. Серники : фото // Заріченщина. Зелений туризм. Нобель : фотоальбом. – Рівне, 2013. – С. 49

Церква Святого Дмитра : фото // Нагорнюк О. Вузькоколіяка. 106 кілометрів Полісся : фотоальбом. – Рівне, 2008. – С.54

* * *

Архітектурні пам'ятки Заріченщини [Електронний ресурс] : бібліогр. покажч. л-ри/ Заріченська ЦРБ. – Зарічне, 2008. – С. 19-30. – Режим доступу :

http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана.

Календар знаменних та пам'ятних дат Заріченщини на 2015 рік : бібліогр. покажч. л-ри/ Заріченська ЦРБ. – Зарічне, 2014. – с. 14-16. – Режим доступу :

http://zarichne.lib.rv.ua/files_download.html. – Назва з екрана

Пам'ятки архітектури національного значення. Рівненська область : Дмитрівська церква, 1722 р. ; Дзвіниця Дмитрівської церкви, 1722 р. – Режим доступу :

<http://ukrainaincognita.com/derzhavnyi-reestr-nerukhomykh-pam039yatok-ukrainy/pamyatky-arkhitektury-natsionalnogo-znachennya-riv> . – Назва з екрана.

ЖІНОЧИЙ МОНАСТИР ВОЛИНСЬКОЇ ІКОНИ БОЖОЇ МАТЕРІ с. СЕРНИКИ

Жіночий монастир Волинської ікони Божої Матері на клерикальній карті Рівненщини появився не так давно. У 1996 році Священний Синод прийняв рішення про його створення. І він єдиний свого роду. Адже має ймення, пов'язане з місцевими святинями. За словами архієпископа Рівненського та

Острозького Варфоломія: «Рівненщина – територія древньої Волині. Вона славна своєю історією, в тім числі й церковною. Волинь була ареною боротьби між православ'ям і католицизмом. Саме завдяки багатьом святим віра православна збереглася. В цьому велику роль відіграли й такі святині, як ікони Божої Матері. Одна з них – Волинська ікона Божої Матері. Вона прославлена багатьма чудесами. Їй складали гімни, поеми. На щастя, вона вціліла і зберігається в Національному художньому музеї в Києві. Це одна з найбільш цінних святинь древньої пори. І тому, коли постало питання про відкриття монастиря в селі Серники Зарічненського району, то ми думали на чю честь його назвати. Ми всі перебуваємо під покровом Божої Матері. Тому мені хотілося, щоб цей куточок Полісся був під благодатним покровом Волинської ікони Божої Матері. Щоб вона і надалі являла свою милість цьому віруючому, православному народу».

Роки будівництва монастиря Волинської ікони Божої Матері - 1996-1998 рр.

У травні 1996 року в с. Серники з Божого благословення настоятелем Свято-Дмитрівської церкви, митрофорним протоієреєм та настоятелькою монастиря ігуменією Іуліанією (Боровець), було закладено жіночий монастир на честь Волинської ікони Божої Матері – покровительки князівства Волинської Землі. Чимало її подвижників під покровительством Пресвятої Богородиці увінчались в лику святих. Тож ця обитель миру і благословення впродовж багатьох віків буде стояти в числі чудових пам'яток відродження православ'я і духовної культури нашого краю. Майже двадцять років свята обитель в с. Серники є духовним осередком нашого краю, його найбільшою святинею, центром паломництва прочан не лише з України, а й сусідньої Білорусі та Росії. Роки, що спливли від часу заснування монастиря, позначені великим подвижництвом сестер обителі та його настоятельниці ігумені Іуліанії. З часів свого заснування і донині – монастир існує на пожертвування на обитель та кошти, зароблені власноруч. Нині обитель населяють 16 сестер. Кожна з них щиросердно несе свій послух і трудяться на господарському дворі, в швейному цеху, несуть свій послух на

роботах в сусідній Білорусі та навіть Польщі. Роботи сестер, які працюють у швейному цеху, постійно експонуються на всіх православних виставках. У швейній майстерні сестри шиють ризи для священників, чернецькі одіяння, за що також виручаються кошти. Адже, щоб достойно впорядкувати територію навколо обителі, потрібні чималі кошти.

Розпорядок монастиря. О п'ятій тридцять одна із сестер, котра має на цей день такий послух, ударяє в калатушку (спеціальний дерев'яний пристрій, калатушка символізує удари, коли Спасителя прибивали до хреста) – це підйом. О шостій ранку – молитва в храмі. Літургія. Трапеза. Далі кожна з сестер має свій послух: на кухні, у рукодільні, на господарському дворі. 21.00 – вечірня молитва, 21.30 – сестри йдуть по келіях. У кожній є ще своє келійне молитовне правило, читання канонів, акафістів і молитов. І десь опівночі розходяться сестри обителі, стомлені тілом, але сповнені Божою благодаттю, по своїх келіях на відпочинок, щоб вранці-рано знову прокинутись від ударів «колотушки» і йти до церкви на молитву. І так кожен день: через скорботи, переборювання своєї волі народжується сильна духом і вірою людина, життя якої вже немислиме без Бога, молитви і служіння ближньому своєму.

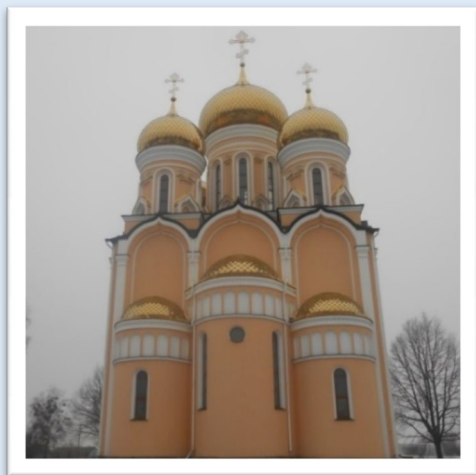
При монастирі чимале господарство: 5 га сінокосу, город, теплички, 3 корівки, кури. У володінні монастиря є легковий автомобіль (сестри мають посвідчення водія), старі трактори (за кермом, зазвичай, батюшка Олександр або хтось із місцевих механізаторів). Проте, монахи зовсім не вкушають м'ясної їжі - свинини, яловичини, птиці. У м'ясоїдний піст споживають молоко, яйця, рибу.

Келії розміщені на другому поверсі сестринського корпусу. В основному вони двомісні. Меблі у келіях придбані за кошти монастиря. А ось постільна білизна, тюлі, килимки на підлозі, на стінах – все це куплене за власні кошти сестер, вірніше, їх батьків. Батьки і родичі сестер можуть приїздити у монастир, що вони і роблять з великим задоволенням. Дають і пожертвування, допомагають опорядити келії. Кажуть, коли донька йшла б заміж, давали б посаг, а раз така у неї доля – даємо посаг на монастир.

При монастирі діє Недільна школа, де 25 дітей вчать Закону Божому.

Монастир Волинської ікони Божої Матері в с. Серники – постійний і активний учасник різноманітних міжнародних православних виставок-ярмарок. Про що свідчать численні дипломи, грамоти, срібна медаль.

Від початку заснування монастиря і його настоятелька, і всі сестри мріяли про побудову монастирського храму. В травні 2007 року за участі архієпископа Сарненського і Поліського

Анатолія, було здійснено покладання у фундамент майбутнього храму Вознесіння Господнього каменю зі святими мощами священномученика Володимира, митрополита Київського. Як свідчення цієї події, в капсулу була закладена Благословенна Грамота, яка теж урочисто закладена у фундамент майбутньої святої обителі. Це священнодійство супроводжувалося

службою Божою у домовій церкві монастиря Волинської ікони Божої Матері. Після богослужіння архієпископ Анатолій освятив основу майбутнього храму. У своєму зверненні до прихожан, духовний наставник подякував за благородні наміри і щире бажання возвести цей храм, який стане духовним центром всього Поліського краю.

Якої краси постав за ці роки монастирський храм. Його куполи видно з усіх довкрузніх сіл. Чимало трудів потребує ще благоустрій цього монастирського храму, зокрема необхідні роботи над розписом та іконостасом.

У християнському світі прийнято розуміти, що на тій землі, де постали монастирі, де є праведники, котрі щоденними молитвами прославляють Бога і шукають захисту у сил небесних, уже перебуває благословення Боже. І наш район не оминула милість Божа. Піднялись і відбудувались із руїн церкви, де правляться служби Божі, лунає слово Євангельське і віруючі люди мають змогу отримувати духовну насолоду від

спілкування з Богом. Найбільша серед цих святинь – жіночий монастир на честь Волинської ікони Божої Матері в с. Серники.

Використані джерела:

Цимбалюк Є., Бабінець А. Холодний подих монастирської свічки : (монастирі Рівненщини). – Рівне, 2008. – с. 96-100

* * *

Велика подія святої обителі : [27 січня 2012 р. в Серницькому монастирі Ікони Волинської Богоматері побував Вікарій Київської Митрополії, Голова Синодального відділу у справах сім'ї Пантелеймон] // Полісся. - 2012. - N 4/2 лют./ - С.4

Велике торжество духовності : [з нагоди 15-річчя заснування Серницького жіночого монастиря на честь святкування Волинської ікони Божої Матері - 13 липня 2011р. в с. Серники Зарічненського району відбулось велике духовне торжество] // Полісся. - 2011. - N 28/21 лип./ - С. 1

Гаврилович Г. Обитель миру та благословення : [про жіночий монастир Волинської ікони Божої Матері, заснований в селі Серники Зарічненського району у травні 1996р. / Г. Гаврилович // Полісся. - 2010. - N 7/25 лют./ - С. 1, 11

Гаврилович Г. У молитвах й праведних трудах : [про жіночий монастир на честь Волинської ікони Божої Матері, заснований в 1996 році в с. Серники Зарічненського району] / Г. Гаврилович // Полісся. - 2013. - N 28/18 лип./ - С. 4

Дем'янчук О. Обитель із поліської глибинки : [про жіночий монастир Волинської ікони Божої Матері, що в селі Серники Зарічненського району / О. Дем'янчук // Вісті Рівненщини. - 2010. - №27/8 лип./ - С. 14

Дубінець П. Життя в монастирі [Волинської ікони Божої Матері в селі Серники] // Полісся. – 2000. – 15 груд.

Лишний В. Волинська святиня на Поліссі : [про ікону Волинської Божої Матері, на честь якої в с. Серники Зарічненського району у 1996р. було закладено жіночий монастир] // Полісся. - 2009. - N 29/30 лип./ - С. 2

Монастирська церква : [про освячення місця під забудову храму Вознесіння Господнього при жіночому монастирі Волинської ікони Божої Матері в селі Серники Зарічненського району] // Полісся. – 2007. - №20/25 трав./

Слободзян О. Кожну хвилину служити Господові : [про будівництво у Серниках Зарічненського району жіночого монастиря Української православної церкви Московського патріархату в честь Волинської ікони Божої матері] / О. Слободзян // Вільне слово. - 2011. - №35/28 квіт./ - С. 12

13 липня, у день святкування на честь Волинської ікони Божої Матері... : [в с. Серники Зарічненського району відбулись торжества у жіночому монастирі, названому на честь цієї ікони] [Текст] // Полісся. - 2010. - N 27/15 лип./ - С. 1

Ювілей у Серниках : [18 липня 2006р. виповнилося десять років, як був заснований жіночий монастир на честь Волинської Ікони Божої Матері в с. Серники Зарічненського району] // Полісся. – 2006. - №29/21лип./

* * *

Митрополит Анатолій очолив престольне свято у жіночому монастирі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sarny.church.ua/> . – Назва з екрана

ДІМ МОЛИТВИ ВІРУЮЧИХ ХРИСТІЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ с. СЕРНИКИ

Роки будівництва : 1998 – 2005 рр.

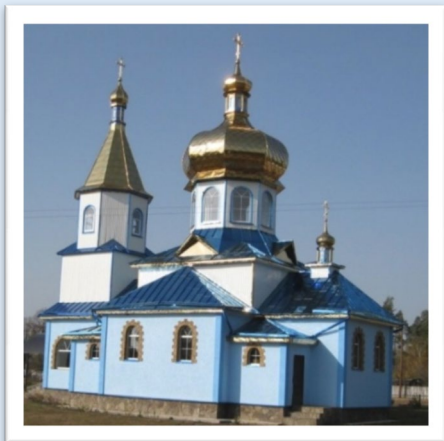
Будівництво розпочато влітку 1998 року.

Посвячення Молитовного Будинку для віруючих Християн Віри Євангельської в с. Серники

відбулось 15 травня 2005 року.

Пресвітер: Корнійчук Анатолій Пилипович

СВЯТО-ВОСКРЕСЕНСЬКА ЦЕРКВА с. ТИХОВИЖ

Роки будівництва: 2010-2013 рр.

Церква збудована за кошти та силами місцевих віруючих.

9 квітня 2010 року Архієпископом Сарненським і Поліським Анатолієм було звершено чин та освячено місце під будівництво у селі Тиховиж Воскресенського храму. Це перша у районі церква на честь Воскресіння

Господнього. Владика благословив людей на добрі починання, виразив подяку жителям села Тиховиж за те, що в такі непрості економічні часи вони взялися за будівництво Храму Божого. «Хай ласкавий Господь примножить нам віри», - сказав Високопреосвященнійший Владика Анатолій.

Організатором і натхненником будівництва храму тиховижани вважають місцевого підприємця Василя Тимошка, за плечима якого два тяжкі роки війни в далекому Афганістані.

Стіни церкви зводили мешканці Тиховижа. Над куполами трудилися майстри з Млинка. Дзвіницю вибудовували умільці з Волині.

28 вересня 2013 року Архієпископом Сарненським і Поліським Анатолієм звершено чин освячення новозбудованого Свято-Воскресенського храму. Після освячення храму Владика, у співслужінні шести священників, звершив першу Божу літургію. Миряни сіл Річиця, Млинок, Борове, Перекалля, прибули в Тиховиж, аби розділити з парафіянами велику духовну радість.

Використані джерела:

Алексіюк Т. Ми – зерна одного колоска : [в с. Тиховиж освячено місце під будівництво Воскресенського храму] // Полісся. – 2010. - № 14/15 квіт./

Гаврилович Г. Маленький Париж на Поліссі або Хто не бував в Тиховижі – той не бачив Зарічненщини // Полісся. – 2012. - № 45/22 листоп./

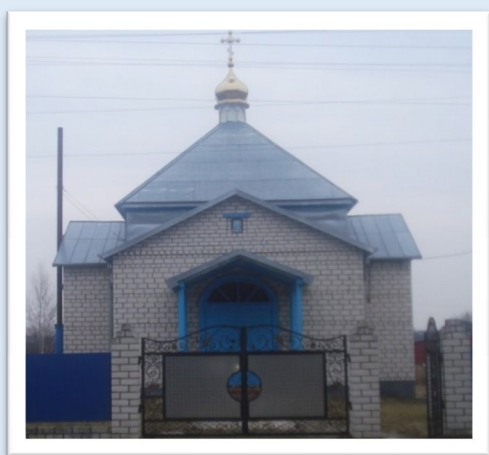
Освячення храму : [в с. Тиховиж Зарічненського району проведено освячення новозбудованого Свято-Воскресенського храму] // Полісся. - 2013. - № 39/3 жовт./ - С. 4

ЦЕРКВА ВОЗНЕСІННЯ ХРИСТОВОГО с. ХРАПИН

6 травня 2005 р. в селі Храпин розпочалось будівництво Вознесенської церкви.

На відведеному сільською радою місці розбили майданчик під майбутнє будівництво, розміром 10х5 метрів.

6 травня 2005 року, на святого Юрія, при великій кількості

людей, відбулось освячення місця під новобудову і закладення першого каменю в підмурівок. Службу Божу звершував благочинний району отець Миколай разом із собором священників з с. Локниця, Морочне, Кутин, Кухче, Вовчиці. Символічно, що перші камені в фундамент майбутньої будови

разом із священниками закладали маленькі діти. Тому що храм будується саме для них, майбутніх жителів і творців історії свого села. Перший камінь було закладено також жителем села Храпин Пархомчуком Василем Панасовичем, який перший подав ідею про будівництво церкви і запропонував п'ятдесят відсотків затрат на зведення храму покрити власним коштом.

Збір коштів на будівництво церкви проводився по селах районну. Було обрано склад комісії по веденню будівництва. Фінансову справу доручили вести місцевій жительці Переходько Ніні Петрівні. Проводились вибори до церковної ради. Стіни храму зводили місцеві жителі та наймана бригада будівельників із с. Заозір'я. Кришу церкви накривали майстри з Білорусі.

Третього червня 2008 року в с. Храпин відбулось відкриття церкви Вознесення Христового, напередодні престольного празника Вознесення, куди з'їхались прихожани з навколишніх

сіл - Локниця, Морочне, Кутин, Кухче, Вовчиці. Чин освячення церкви і першу Божу Літургію звершив владика Анатолій, архієпископ Сарненський і Поліський, у співслужінні з настоятелями храмів району. Першим і нинішнім настоятелем храму є Данилів Михайло Миронович.

За «Історико-статистичним описом Мінської єпархії», складеним архімандритом Миколою і виданим в 1864 році, подані такі відомості про колишню церкву с. Храпин: «Церква розташована за 1 версту від села. Побудована в 1830 році на кошти поміщика Ридзевського. Зовні вона була пофарбована в зелений колір, дах – у червоний, а купола – у білий. Тут 31 ікона посереднього письма. Престол в ім'я Різдва Пресвятої Богородиці. Метричні книги зберігалися з 1788 року. До приходу належали села Храпин, Новосілля, Кухче, Задовже, Кутин, Любинь та Островок (нині Острівськ). Приписні церкви: Кухченська Георгієвська, побудована в 1848 році поміщиком Петром Ордою та Кутинська Михайлівська, побудована в 1787 році поміщиком Михайловським. Прихожан – 1850, які займалися землеробством. Ступінь релігійності низький, хресна хода не в звичаї. У приході була церковно-приходське попечительство. Школи не було, тому відсоток грамотності незначний».

Використані джерела:

Дубінець П. Перший камінь [в підмурок храму у с. Храпин заклали 6 травня 2005 р. на святого Юрія] // Полісся. - 2005. - №20/13трав./

Нова церква приймала прихожан : [З червня 2008р. відбулося відкриття Храпинської церкви, що в Зарічненському районі, яка почала будуватись три роки тому] // Полісся. - 2008. - №21/ 5черв./

Тумаш В. Про давні храми Зарічненщини : [історія Зарічненського району представлена в "Історико-статистичному описі Мінської єпархії", який складений архімандритом Миколою в 1878-1879 роках, де подана інформація про церкви сіл Борове, Вичівка, Кухітська Воля, Локниця, Муравин, Морочне, Неньковичі, Нобель, Річиця, Серники, Храпин] / В. Тумаш // Полісся. - 2015. - N 19/14 трав./ - С. 9

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Борове – 7,35,77	Любинь – 23,24,30,79
Бродниця – 8,9	Морочне – 5,32,36-40,42,55, 57,77,78
Бутове – 7,10,11	Млинок – 7,34-36,77
Вичівка - 5,12-15,37	Мутвиця – 49,50
Вовчиці – 16,66,77,78	Муравин – 5,20,21,37,42-48
Вулька Річицька - 37,57	Неньковичі – 49-50
Дібрівськ – 16,17,66	Ніговиці – 50-52
Дубчиці – 32,37	Нобель – 30,33,52-55
Задовже – 23,24,30,79	Новорічиця – 5,34,57-60
Заозір'я - 24	Новосілля – 23,30,79
Зарічне – 18- 20,42,43,46,47,42-48	Олекандрове – 60-61
Заріченський район – 5,6, 51,53,57,64	Омит - 50
Іванчиці – 20,21,43	Осова - 37
Комори – 22	Острівськ – 23,30,79
Кутин - 23- 24,30,33,77,78,79,53	Перекалля – 62,77
Кутинок - 24	Привітівка – 43,63
Кухітська Воля – 25-29,32	Прикладники – 32
Кухче – 23,29- 31,33,53,77,78,79	Річиця – 63,77
Лисичин – 7	Сенчиці - 32,37,64-65
Локниця – 24,30,32- 34,53,77,78	Серники - 5,21,32,65-76
	Тиховиж – 76-77
	Храпин – 23,29,30,32,77-79

ЗМІСТ

ЗАРІЧНЕНЩИНА: ДУХОВНІ СКАРБИ РЕГІОНУ.	5
СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКА ЦЕРКВА с. БОРОВЕ.....	7
СВЯТО-ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА с. БРОДНИЦЯ... ..	8
ЦЕРКВА АПОСТОЛА ЄВАНГЕЛІСТА ІОАННА БОГОСЛОВА с. БУТОВЕ.....	10
ХРАМ АРХІСТРАТИГА МИХАЇЛА с. ВИЧІВКА.....	11
СВЯТОТРОЇЦЬКА ЦЕРКВА с. ВОВЧИЦІ	16
СВЯТО-ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА с. ДІБРІВСЬК.....	16
МОЛИТОВНИЙ БУДИНОК ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ(П'ЯТИДЕСЯТНИКІВ) с.ДІБРІВСЬК.....	17
ЦЕРКВА УСПІННЯ БОЖОЇ МАТЕРІ сМТ ЗАРІЧНЕ	18
БУДИНОК МОЛИТВИ сМТ ЗАРІЧНЕ.....	18
МОЛИТОВНИЙ БУДИНОК РЕЛІГІЙНОЇ ГРОМАДИ ЦЕРКВИ «НОВЕ ПОКОЛІННЯ» сМТ ЗАРІЧНЕ.....	19
БУДИНОК МОЛИТВИ сМТ ЗАРІЧНЕ.....	20
ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА с. ІВАНЧИЦІ	20

ПРАВОСЛАВНА КАПЛИЦЯ с. КОМОРИ.....	22
ЦЕРКВА АРХІСТРАТИГА МИХАЇЛА с. КУТИН.....	23
ЦЕРКВА СВЯТОЇ ВЕЛИКОМУЧЕНИЦІ ПАРАСКЕВИ с. КУХІТСЬКА ВОЛЯ.....	25
МОЛИТОВНИЙ БУДИНОК ВІРУЮЧИХ ХРИСТІЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (П'ЯТИДЕСЯТНИКІВ) с. КУХІТСЬКА ВОЛЯ.....	29
СВЯТО-ГЕОРГІЄВСЬКА ЦЕРКВА с. КУХЧЕ	29
ХРЕСТО-ВОЗДВИЖЕНСЬКА ЦЕРКВА с. ЛОКНИЦЯ.....	32
МОЛИТОВНИЙ БУДИНОК ВІРУЮЧИХ ХРИСТІЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (П'ЯТИДЕСЯТНИКІВ) с. ЛОКНИЦЯ.....	34
ПЕТРО-ПАВЛІВСЬКА ЦЕРКВА с. МЛИНОК	34
МОЛИТОВНИЙ БУДИНОК ВІРУЮЧИХ ХРИСТІЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (П'ЯТИДЕСЯТНИКІВ) с. МЛИНОК	35
СВЯТО – ПАРАСКЕВСЬКА ЦЕРКВА с. МОРОЧНЕ.....	36
ЦЕРКВА РІЗДВА БОЖОЇ МАТЕРІ с. МУРАВИН.....	42
СВЯТО-РІЗДВО-БОГОРОДИЧНА ЦЕРКВА с. МУРАВИН	46
СВЯТО - ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА с. НЕНЬКОВИЧІ.....	49
БУДИНКОВА ЦЕРКВА ІОАНА БОГОСЛОВА с. НІГОВИЦІ	50

СВЯТО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКА ЦЕРКВА с. НОБЕЛЬ.....	52
ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА с. НОВОРІЧИЦЯ.....	57
БУДИНОК МОЛИТВИ ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ (П'ЯТИДЕСЯТНИКИ) с. НОВОРІЧИЦЯ.....	60
СВЯТО-ГЕОРГІЇВСЬКА ЦЕРКВА с. ОЛЕКСАНДРОВЕ.....	60
СВЯТО-ВОЗНЕСЕНСЬКА ЦЕРКВА с. ПЕРЕКАЛЛЯ.....	62
СВЯТО-ПАРАСКЕВСЬКА ЦЕРКВА с. ПРИВІТІВКА.....	63
ЦЕРКВА ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ с. РІЧИЦЯ	63
СВЯТО-ВОЗНЕСЕНСЬКА ЦЕРКВА с. СЕНЧИЦІ	64
СВЯТО – ДМИТРІВСЬКА ЦЕРКВА с. СЕРНИКИ.....	65
ЖІНОЧИЙ МОНАСТИР ВОЛИНСЬКОЇ ІКОНИ БОЖОЇ МАТЕРІ с. СЕРНИКИ	71
ДІМ МОЛИТВИ ВІРУЮЧИХ ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ с. СЕРНИКИ.....	75
СВЯТО-ВОСКРЕСЕНСЬКА ЦЕРКВА с. ТИХОВИЖ.....	76
ЦЕРКВА ВОЗНЕСІННЯ ХРИСТОВОГО с. ХРАПИН	77
ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК.....	80

**ЧЕКАЄМО ВАС В
ЗАРІЧНЕНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛЬНІЙ РАЙОННІЙ
БІБЛІОТЕЦІ**

НАША АДРЕСА:

34000

ВУЛ. ГРУШЕВСЬКОГО, 4

СМТ. ЗАРІЧНЕ

РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛ.

ТЕЛ. (03632) 3-02-71

<http://zarichne.lib.rv.ua/>

МИ ПРАЦЮЄМО:

З 9.00 ДО 19.00 ЩОДНЯ

ВИХІДНИЙ ДЕНЬ - СУБОТА

